

**BOEREN
NATUUR**
VLAANDEREN

VOORTGANGSVERSLAG 2024

BOERENNATUUR VLAANDEREN VZW

Jaarverslag 2023 en planning 2024

Boeren Natuur Vlaanderen vzw

Diestsevest 40, info@boerennatuur.be
3000 Leuven www.boerennatuur.be
016 28 64 64

IBAN BE07 7360 0263 8666
BTW BE 0849 422 565
BIC KREDBEBB

Vlaanderen
is omgeving

www.omgevingvlaanderen.be

INHOUDSOPGAVE

A	INLEIDING	2
B	IN SPELEN OP SUGGESTIES TER VERBETERING	3
	Eigen suggesties ter verbetering	3
	Globale suggesties voor alle verenigingen	4
C	VERSLAG 2023 & PLANNING 2024	5
	SD 1. BNVL stuwt landbouwers vooruit om samen te werken aan meer boerennatuur	5
	OD 1.1. BNVL is het praktijkgericht expertisecentrum bij uitstek rond boerennatuur in Vlaanderen	5
	OD 1.2. BNVL inspireert en ondersteunt landbouwers om (samen) te werken aan meer boerennatuur	10
	SD 2. BNVL stuwt beleidsmakers vooruit om meer boerennatuur mogelijk te maken	15
	OD 2.1. BNVL stuwt Vlaamse beleidsmakers vooruit om lange termijn kansen voor boerennatuur te creëren	15
	OD 2.2. BNVL inspireert en adviseert lokale en provinciale beleidsmakers voor een gebiedsgerichte realisatie van boerennatuur	18
	SD 3. BNVL verhoogt de maatschappelijke verankering van boerennatuur in vlaanderen	22
	OD 3.1. BNVL creëert meer waardering bij het brede publiek voor boerennatuur	22
	OD 3.2. BNVL draagt bij tot een betere dialoog en samenwerking tussen landbouw en natuur	26
	SD 4. BNVL is een competente en financieel gezonde organisatie	29
	OD 4.1. BNVL versterkt zich als lerende organisatie die investeert in mensen en hun competenties	29
	OD 4.2. BNVL versterkt haar financieringsbasis ter ondersteuning van innovatieve activiteiten en terreinrealisaties	31
D	BIJLAGEN	33
	Bijlage 1: Projectrealisaties 2023	34
	Bijlage 2: Overzicht modules per cluster	62

A INLEIDING

2023 was een verjaardagseditie van Boeren Natuur Vlaanderen: onze organisatie werd 15 jaar. Van deze gelegenheid maakten we volop gebruik om de inspanningen van de Vlaamse land- en tuinbouwers voor meer boeren natuur in de kijker te zetten bij het brede publiek. Zo stippelden we in alle Vlaamse provincies fiets- en wandelroutes uit langs verschillende boeren natuurmaatregelen. Onderweg plaatsten we kleine bordjes met QR-codes via dewelke ze meer info konden verkrijgen over de maatregelen. Ook brachten we in het oosten en westen van Vlaanderen onze leden samen voor overleg en terreinbezoek. De meeste aandacht tijdens dit jubileumjaar ging echter naar de organisatie van de 'Koperen Kievit'-award voor de meest boeren natuurlijke boer van Vlaanderen. Via deze award wilden we niet enkel het brede publiek informeren, maar ook andere landbouwers inspireren rond welke maatregelen ze nog kunnen nemen. Deze award werd uitgereikt op ons allereerste symposium dat plaats vond in december.

Op beleidsvlak was het ook opnieuw een druk jaar. In maart werd het Vlaamse plan voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid goedgekeurd. We probeerde landbouwers zo goed als mogelijk op de hoogte te stellen van de verschillende vergroeningsmaatregelen in verschillende subsidieprogramma's (ecoregelingen, beheerovereenkomsten, niet-productieve investeringen, ...). Naar aanleiding van de verkiezingen in 2024 maakten we in 2023 ook een memorandum op met daarin 7 beleidsaanbevelingen, opdat landbouwers meer flexibel en rechtszeker aan de slag kunnen met boeren natuurmaatregelen.

In 2023 werd ook ons allereerste natuurbeheerplan goedgekeurd voor de Sint-Annabeek en het Waerdeveld in Jesseren (Borgloon). De landbouwers uit de lokale agrobeheergroep zullen dit natuurbeheer op zich nemen.

B IN SPELEN OP SUGGESTIES TER VERBETERING

EIGEN SUGGESTIES TER VERBETERING

1. Laat de verbindende rol ook effectief doorwerken in de bestuursorganen. Verbreed je bestuursorganen met actoren met milieu- en natuurexpertise zonder expliciete landbouwlink bv. met wetenschappelijk experten of vertegenwoordigers van onderzoekinstellingen.

VLM heeft eind 2023 beslist om niet langer in de RvB te zetelen omwille van een discussie binnen hun eigen RvB als ze wel onafhankelijk kunnen beoordelen bij aanbestedingen waar wij op intekenen. Vervolgens hebben we om deze reden ook de vraag gesteld aan de andere overheidsinstanties uit onze RvB (ANB en ALZ). ANB besliste ook om uit de RvB te gaan, maar voor ALZ bleek dit geen obstakel dus zij blijven wel zetelen in onze RvB.

Dit probleem hebben we nog niet verder kunnen aanpakken in 2023. Richting 2024 gaan we op zoek naar een alternatief structureel overlegplatform met VLM en ANB, om de wisselwerking tussen onze organisaties even actief te houden.

Wel dachten we reeds na over mogelijke nieuwe leden voor onze RvB uit meer wetenschappelijke kring. We hebben enkele concrete ideeën van wetenschappelijke experten en/of vertegenwoordigers van onderzoekinstellingen waar we ook in projecten reeds mee samenwerk(t)en en die onze organisatie dus goed kennen. Dit leggen we in 2024 voor aan onze RvB om vervolgens de vraag te stellen aan deze wetenschappelijke experten.

2. Geef meer uitleg bij het verbreden van de inkomsten. Welke financieringsmodellen zullen zorgen voor die verbreding en wat wordt er bedoeld met ‘private financiering’?

Zie voorgangsrapport 2022, geen verdere wijzigingen hieraan.

3. Denk na over de uitdagingen die de band met de Boerenbond met zich meebrengt op vlak van legitimiteit, personeelsinzet, financiële afhankelijkheid en ambitie.

In 2023 werkten we verder aan het afbouwen van onze schuld op lange termijn bij Boerenbond. Deze is uiteraard nog niet weggewerkt, maar wel verkleind.

Daarnaast werkten we een concrete planning uit, waardoor er niet langer personeelsleden van BNVL op de payroll van Boerenbond zullen staan (in 2023 was dit het geval voor 1,8 vte). Vanaf 1 januari 2024 komt 1 vte over naar de payroll van BNVL. Vanaf 1 november 2024 zal ook de laatste 0.8 vte niet langer op de payroll van Boerenbond staan.

4. Toon ambitie op vlak van meer boeren natuur, kader deze binnen internationale biodiversiteitsdoelstellingen en vertaal deze naar concrete indicatoren met streefwaarden voor de subsidieperiode.

Zie voorgangsrapport 2022, geen verdere wijzigingen hieraan.

5. Laat de thema's (met concrete ambitie) ook allemaal doorwerken in de doelstellingen en voorzie minstens een doelstelling rond het onderzoeksluik.

Zie voorgangsrapport 2022, geen verdere wijzigingen hieraan.

6. Onderzoek een aanvullende werking gericht op preventieve aanpak (beschermen van de natuurwaarden) naast de werking die gericht is op een herstellende aanpak.

Zie voortgangsrapport 2022, geen verdere wijzigingen hieraan.

GLOBALE SUGGESTIES VOOR ALLE VERENIGINGEN

Plan van aanpak wat betreft de globale suggesties die niet reeds besproken zijn in de 'eigen' suggesties ter verbetering of in de meerjarenplanning:

4. De adviescommissie adviseert de verenigingen om in de komende beleidsperiode aandacht te besteden aan het verhogen van zowel de interne diversiteit bij het eigen personeel en de vrijwilligers waar van toepassing als aan de externe diversiteit, o.m. door het bereiken van doelgroepen met migratieachtergrond met hun activiteiten en ook door binnen het ledenbestand te streven naar een betere afspiegeling van de samenleving.

Zie voortgangsrapport 2022, geen verdere wijzigingen hieraan.

5. De adviescommissie adviseert de verenigingen om werk te maken van meer publiek toegankelijke informatie over organisatiestructuur, beslissingsstructuren, statuten, meerjarenplannen, financiële en jaarverslagen, kerngegevens en het intern milieuzorgbeleid. Dat komt de transparantie ten goede.

We plaatsten het meerjarenplan, het voortgangsrapport en de leden van onze raad van bestuur op onze website. Deze kunnen teruggevonden worden op de pagina 'Organisatie': [Organisatie - Boerennatuur](#). Binnenkort wordt hier ook het nieuwe voortgangsrapport van 2023 op geplaatst.

C VERSLAG 2023 & PLANNING 2024

SD 1. BNVL STUWT LANDBOUWERS VOORUIT OM SAMEN TE WERKEN AAN MEER BOERENNATUUR

Evaluatie 2023: We evalueren deze doelstelling positief. Binnen onze verschillende projecten konden we opnieuw heel wat landbouwers informeren en begeleiden bij het realiseren van meer boerennatuur op hun bedrijf. In grote lijnen konden we de doelen bereiken voor 2023.

OD 1.1. BNVL is het praktijkgericht expertisecentrum bij uitstek rond boerennatuur in Vlaanderen

Evaluatie 2023: We evalueren deze operationele doelstelling overwegend positief. Er waren veel projecten lopende in 2023 waarin we samenwerkten met 172 binnen- en buitenlands partners uit verschillende domeinen. Het aantal goedgekeurde projecten lag wel lager dan verwacht, hier zal in 2024 actief aan gewerkt moeten worden. We verspreidden opnieuw veel kennis via onze website, zo werden heel wat eindrapporten met projectresultaten beschikbaar gesteld op de website.

Indicator	Streefwaarde 2022-2026	Behaald in 2023
Uitbouw praktijkervaring	Rond alle kernthema's	OK
Kennisuitwisseling met andere regio's (Europa)	5 regio's/jaar	6 (Activiteit 1.1.3)
Projectmatige samen werking natuur- en milieu actoren	5/jaar	OK (Activiteit 3.2.1)
FAB monitoring protocol	1 – klaar tegen 2023; in voege vanaf 2024	OK (Activiteit 1.1.5)
Uitbouw website met kennisdocumenten/video's	5/jaar	OK (Activiteit 1.1.4)
Samenwerking met Vlaamse onderzoeksinstituten	15/jaar	23 Vlaamse onderzoeksinstituten

Activiteit 1.1.1. Ontwikkeling van innovatieve projecten

Omschrijving van de activiteit in 2023	Ontwikkeling van innovatieve projecten met diverse actoren uit Vlaanderen en elders in Europa.																
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	Ontwikkeling van 10 nieuwe projecten.																
Behaald resultaat in 2023	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Project</th> <th>Status</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>(Re)generation F</td> <td>Afgekeurd</td> </tr> <tr> <td>AgroForWild</td> <td>Afgekeurd</td> </tr> <tr> <td>Beleid Agro-ecologie</td> <td>Goedgekeurd</td> </tr> <tr> <td>Composteenetwerk in Voeren (Compostkeerder)</td> <td>Afgekeurd</td> </tr> <tr> <td>Doormansvallei Herzele</td> <td>Afgekeurd</td> </tr> <tr> <td>Peer-Houtkantenbeheer</td> <td>Ingediend</td> </tr> <tr> <td>Prudent</td> <td>Ingediend & lopend</td> </tr> </tbody> </table>	Project	Status	(Re)generation F	Afgekeurd	AgroForWild	Afgekeurd	Beleid Agro-ecologie	Goedgekeurd	Composteenetwerk in Voeren (Compostkeerder)	Afgekeurd	Doormansvallei Herzele	Afgekeurd	Peer-Houtkantenbeheer	Ingediend	Prudent	Ingediend & lopend
Project	Status																
(Re)generation F	Afgekeurd																
AgroForWild	Afgekeurd																
Beleid Agro-ecologie	Goedgekeurd																
Composteenetwerk in Voeren (Compostkeerder)	Afgekeurd																
Doormansvallei Herzele	Afgekeurd																
Peer-Houtkantenbeheer	Ingediend																
Prudent	Ingediend & lopend																

	<table border="1"> <tr> <td>Raamovereenkomst landbouwbegeleiding</td> <td>Ingediend</td> </tr> <tr> <td>Samen boeren voor biodiversiteit</td> <td>Afgekeurd</td> </tr> <tr> <td>Samen voor meer Boerennatuur</td> <td>Afgekeurd</td> </tr> <tr> <td>Valorisatie van bufferzones</td> <td>Afgekeurd</td> </tr> <tr> <td>Weerbaar Water-Land-Schap</td> <td>Afgekeurd</td> </tr> </table> <p>In 2023 dienden we 12 nieuwe projecten in, waarvan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 8 afgekeurd - 1 goedgekeurd - 1 goedgekeurd en reeds begonnen - 2 nog in afwachting van beoordeling 	Raamovereenkomst landbouwbegeleiding	Ingediend	Samen boeren voor biodiversiteit	Afgekeurd	Samen voor meer Boerennatuur	Afgekeurd	Valorisatie van bufferzones	Afgekeurd	Weerbaar Water-Land-Schap	Afgekeurd
Raamovereenkomst landbouwbegeleiding	Ingediend										
Samen boeren voor biodiversiteit	Afgekeurd										
Samen voor meer Boerennatuur	Afgekeurd										
Valorisatie van bufferzones	Afgekeurd										
Weerbaar Water-Land-Schap	Afgekeurd										
Conclusie van deze activiteit in 2023	Het aantal afgekeurde projecten lag hoger dan verwacht. Dit valt enerzijds te wijten aan het grote aantal projecten dat ingediend werd binnen bepaalde projectprogramma's waardoor de slaagkansen verkleinen, maar toch is het ook belangrijk om de kwaliteit van de ingediende projecten nauwlettend in het oog te houden.										
Omschrijving van de activiteit in 2024	Ontwikkeling van innovatieve projecten met diverse actoren uit Vlaanderen en elders in Europa.										
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	Ontwikkeling van 10 nieuwe projecten.										

Activiteit 1.1.2. Realisatie van innovatieve projecten

Omschrijving van de activiteit in 2023	Uitvoering van innovatieve projecten met diverse actoren uit Vlaanderen en elders in Europa.						
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	Uitvoering van 40 projecten.						
Behaald resultaat in 2023	Project	Bodem	Water	Landschap	Biodiversiteit	Beleid	Klimaat
	Aanpak knelpunten op weg naar een goede waterkwaliteit		1				
	Agroforestry 2025	1		1	1		
	Agroforestry in West-Vlaanderen	1		1	1		
	Bedrijfsintegratie in praktijk, een hefboom voor verhoogde realisatie en dialoog			1		1	
	Begeleidingssudie WaterLandSchap		1	1			
	Bierbeekse boeren doen aan circulaire koolstofopbouw	1					1
	Bocholt stuwt		1				
	Bodem-water	1	1				1
	Boeren op peil in Oud-Turnhout en Arendonk	1	1				1
	Bouwen aan een betere bodem	1					1
	Carbon Farming West-Vlaanderen	1					
	Contracts 2.0			1	1	1	
	Digistuw		1				

DivGrass				1		1
Drempels tegen droogte		1				1
Duurzame producten uit het Limburgse landschap			1	1		
FABulous Farmers				1	1	
Faunavriendelijk maaien				1		
gezuiverd afvalwater voor subirrigatie		1				
grensoverschrijdend waterbeheer Kempen Broek		1				
Houtige biomassa	1		1	1		
Kiekendiefvriendelijke teelten				1		
Klimaatadaptatie door water- en bodembeheer binnen het Leie-Schelde interfluvium door samenwerking	1	1				1
Klimaatboeren leveren ecosysteemdiensten	1	1	1			1
Klimaatcoalities in de Mechelse groenteregio (KlimaCo)	1	1	1	1		1
Klimaatrobuuste landbouw door stuwen		1				1
Koolstofboeren Lidl	1					1
Kortrijk van Beek tot Bodem (WLS 2.0.)	1	1				
Landbouwinnovatiefonds	1	1	1	1		
LandbouwNatuur Weidevogelbescherming					1	
Landbouwtechnische ondersteuning Beverhoutsveld_WLS 2.0.	1	1				
LAND-LAB Bruggeneindse GOREN		1				
Limburgse landbouw, Vlaamse waterbouw		1				
LOB Noord Hageland			1	1		
Nieuwe groen-blauwe aders vitaliseren het platteland			1			
Omdenken		1				
OP PEIL opportuniteiten voor peilgestuurde drainage in Vlaanderen		1				
Partridge 2					1	
Prudent						1
Rodeland	1				1	
Samenwerking Barbierbeek verbindt		1				
SKAD - samenwerking klimaatadaptieve drainage		1				1
Stuwvliet met impact		1				
Vleermuizen in het landbouwlandschap			1			
VLM - BO maaien en afvoeren					1	

	Vogelvriendelijke boeren				1		
	Waterlandschap, bruggen tss water land en schap	1	1	1			
	Wimpboeren OKW-PDPO	1	1		1		1
	Totaal	18	25	14	18	4	13
	48 projecten lopende in 2023, waarvan 20 projecten afgelopen zijn in 2023.						
Conclusie van deze activiteit in 2023	Deze activiteit is geslaagd.						
Omschrijving van de activiteit in 2024	Uitvoering van innovatieve projecten met diverse actoren uit Vlaanderen en elders in Europa.						
Beoogd resultaat van de activiteit in 202a	Uitvoering van 30 projecten.						

Activiteit 1.1.3. Kennisuitwisseling met andere regio's

Omschrijving van de activiteit in 2023	Organisatie van uitwisselingen met andere regio's in binnen- en buitenland, via studiereizen en bedrijfsbezoeken.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	5 fysieke uitwisselingen met Europese partners, 3 interregionale ledenbijeenkomsten
Behaald resultaat in 2023	<p>In 2023 vonden zes fysieke uitwisselingen plaats met Europese partners, in kader van verschillende Europese projecten die lopende waren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nederland (FABulous Farmers) - Pajottenland (FABulous Farmers) - Duitsland (DivGrass) - Brussel (Partridge) - Duitsland (Partridge) - Beerneem, Eeklo, Boekhoute, Gent (Contracts 2.0) <p>Daarnaast organiseerden we in 2023 ook 2 ledenbijeenkomsten, één in het oosten en één in het westen van Vlaanderen. Deze vonden plaats op 8 maart in Borgloon en op 30 maart in Eeklo. Telkens werd aan de vergadering ook een terreinbezoek gekoppeld. Op 8 juni organiseerden we ook onze algemene vergadering in Kinrooi, hier werd opnieuw een terreinbezoek aan gekoppeld.</p>
Conclusie van deze activiteit in 2023	Deze activiteit is geslaagd.
Omschrijving van de activiteit in 2024	Organisatie van uitwisselingen met andere regio's in binnen- en buitenland, via studiereizen en bedrijfsbezoeken.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	5 fysieke uitwisselingen met Europese partners.

Activiteit 1.1.4. Uitwerking van praktijkgerichte kennisdocumenten en instructievideo's

Omschrijving van de activiteit in 2023	Uitwerking van infofiches, rapporten en instructiefilmpjes die op de website op een gebruiksvriendelijke manier raadpleegbaar zijn.
---	---

Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	8 infofiches, 4 rapporten en 3 instructiefilmpjes
Behaald resultaat in 2023	<p>2 infofiches:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Slim boeren in de Kleine Netevallei (Klimaatboeren): https://www.boerennatuur.be/slim-boeren-in-de-kleine-netevallei/ - Bloemenranden (FABulous Farmers): https://www.boerennatuur.be/bloemenranden/ <p>6 projectrapporten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Partridge: https://www.boerennatuur.be/hoe-kunnen-beheerovereenkomsten-verbeterd-worden/ - Bierbeekse boeren doen aan circulaire koolstofopbouw: https://www.boerennatuur.be/bierbeekse-boeren-doen-aan-circulaire-koolstofopbouw-eindrapport-eip-og/ - FABulous Farmers: https://www.boerennatuur.be/resultaten-monitoring-fabulous-farmers/ - Faunavriendelijk maaien: https://www.boerennatuur.be/faunavriendelijk-maaien/ - Vogelvriendelijk boeren: https://www.boerennatuur.be/onderzoeksrapport-vogelstoppels/ - VLM BO maaien met afvoer: https://www.boerennatuur.be/eindrapport-beheerovereenkomsten-maaien-met-afvoer/ <p>5 instructievideo's:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beestige boerennatuur: https://www.boerennatuur.be/beestige-boerennatuur-2/ - Aan de slag met functionele bloemenranden: https://www.boerennatuur.be/aan-de-slag-met-functionele-bloemenranden-2/ - Een weg door het nieuwe GLB: https://www.boerennatuur.be/een-weg-door-het-nieuwe-glb/ - Subirrigatie met gezuiverd effluent: https://www.youtube.com/watch?v=LVf-OVXnfh4 - Machinedemo en proefvelden voor duurzame landbouw: https://www.youtube.com/watch?v=IkDXK6iSanw&t=1s
Conclusie van deze activiteit in 2023	Het aantal infofiches lag lager dan verwacht. We werkten wel meerdere nieuwe infofiches uit en maakten een update van oudere fiches (bv. na wijzigingen in wetgeving voor subsidies). De opmaak van deze fiches zal echter pas in de eerste helft van 2024 gebeuren, waardoor ze ook pas in 2024 zullen gepubliceerd worden.
Link met module	2.3 & 3.1
Omschrijving van de activiteit in 2024	Uitwerking van infofiches, rapporten en instructiefilmpjes die op de website op een gebruiksvriendelijke manier raadpleegbaar zijn.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	8 infofiches, 4 rapporten en 2 instructiefilmpjes

Activiteit 1.1.5. Uitwerking van monitoringsprotocols

Omschrijving van de activiteit in 2023	Monitoringsprotocol uitwerken en actief toelichten aan landbouwers zodat ze er individueel mee aan de slag kunnen. Voor de ruimere monitoring van biodiversiteit in agrarisch gebied (MBAG) zijn we in overleg met INBO om hierrond verder een programma uit te werken.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	1 monitoringsprotocol voor enkele veelvoorkomende plaaggevoelige gewassen
Behaald resultaat in 2023	Alle monitoringsprotocollen zijn te vinden op de website, opgesteld door Biobest, mede getest in FABulous Farmers: <ul style="list-style-type: none"> - Bieten - Tarwe en gerst - Consumptieaardappel <p>We organiseerden op 20 juni in het Pajottenland ook een demo met enkele landbouwers om één van deze drie protocollen (voor tarwe en gerst) uit te testen op terrein.</p> <p>Verder werkten we samen met o.a. INBO een Interreg-project uit waarin we MBAG zouden kunnen toepassen. Dit werd echter niet weerhouden.</p>
Conclusie van deze activiteit in 2023	De eerste stappen van deze activiteit zijn geslaagd. Het is wel nog noodzakelijk om landbouwers te begeleiden in het gebruik hiervan.
Omschrijving van de activiteit in 2024	Monitoringsprotocollen actief toelichten aan landbouwers zodat ze er individueel mee aan de slag kunnen. Uitwerken van een project in het Waasland samen met Biobest waarbinnen we deze protocollen kunnen testen met de landbouwers en de optie bekijken om nieuwe protocollen uit te werken voor andere teelten. Voor de ruimere monitoring van biodiversiteit in agrarisch gebied zijn we in overleg met INBO om het afgekeurd project opnieuw in te dienen in 2024.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	2 projecten goedgekeurd om hier verder mee aan de slag te gaan.

OD 1.2. BNVL inspireert en ondersteunt landbouwers om (samen) te werken aan meer boerennatuur

Evaluatie 2023: Deze activiteit is geslaagd. We gaven opnieuw heel wat landbouwers individueel advies, waardoor heel wat nieuwe boerennatuurmaatregelen werden geïmplementeerd. Ook organiseerden we meerdere demo's om zo aan groepen van landbouwers maatregelen te tonen. Het aantal leden is wel minder sterk gestegen dan verwacht, dus hier moeten we in 2024 meer aandacht aan spenderen.

Indicator	Streefwaarde 2022-2026	Behaald in 2023
Landbouwbedrijven onder onze vleugels (groep/individueel)	750 (t.o.v. 384 op 1 mei 2021): 450 in 2022	459 + 49 = 508
Gemeentes met lokale werkingen actief	1/4 Vlaamse gemeentes (i.e. 75) (t.o.v. 50 op 1 mei 2021)	Totaal: 89 (binnen een agrobeheergroep of binnen projecten)
Organisatie demomomenten	40/jaar	48

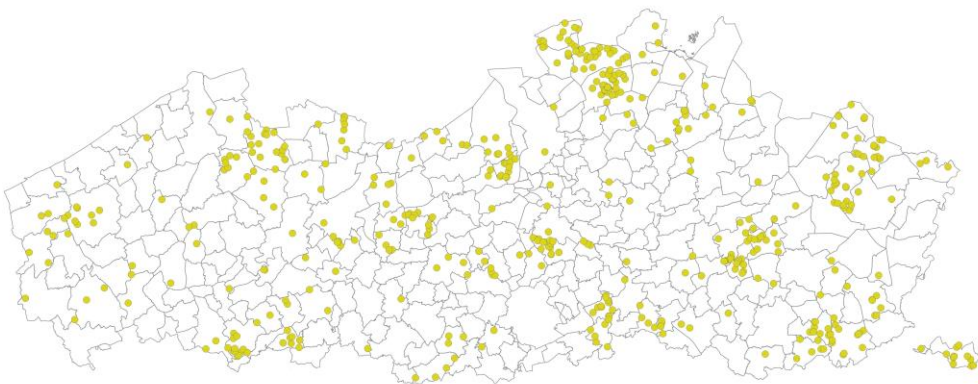

<p>Project realisaties</p> <ul style="list-style-type: none"> - 5 gericht op het verbeteren van het leefgebieden voor soorten afhankelijk van landbouw. - 5 gericht op landschapsherstel, - 5 gericht op het verbeteren van de waterhuishouding - 5 gericht op het verbeteren van de bodemkwaliteit 	<p>Min. 25/jaar</p>	<p>48, waarvan ruim meer dan 5 per thema (biodiversiteit, landschap, water en bodem) (Activiteit 1.1.2)</p>
<p>Elementen in beheer</p>	<p>Te bereiken in 2026:</p> <p>Water:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stuwen: 300 stuwen (67 in 2021) - Areaal peilgestuurde drainage: 300 ha (102 in 2021) <p>Biodiversiteit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gras-, graskruiden- en bloemenstrook/blok/stoppel: 100 ha (54,1 ha in 2021) - Nestkasten en bijenhôtels: 250 (17 in 2021) - Ecologisch beheerd grasland: 200 ha (90,4 ha in 2021) - Akkervogelvriendelijke ingericht gebied: 3000 ha (+- 1000 ha in 2021) <p>Landschap:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Houtkanten, hagen, heggen, knotbomenrij in beheer: 100 km (46.3km in 2021) <p>Bodem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Houtsnippers in de bodem (BRF): 200 ha (56,7 ha in 2021) 	<p>Zie tabel Activiteit 1.2.4</p>

Activiteit 1.2.1. Bedrijfsadviezen op maat

<p>Omschrijving van de activiteit in 2023</p>	<p>Adviesverlening aan landbouwbedrijven m.b.t. agromilieumaatregelen. Duidelijke communicatie op website hoe landbouwers binnen het nieuwe adviessysteem van het nieuwe GLB advies kunnen verkrijgen bij ons.</p>
<p>Beoogd resultaat van de activiteit in 2023</p>	<p>50 bedrijfsadviezen</p>
<p>Behaald resultaat in 2023</p>	<p>In totaal gaven we 85 bedrijfsadviezen aan landbouwers, wat neer komt op 419 uur advies. Deze adviezen werden vooral gegeven in kader van projecten. Daarnaast werden er ook (buiten projecten) technische</p>

	<p>verantwoordingsadviezen opgemaakt voor de aanvraag van VLIF niet-productieve investeringssteun.</p> <p>Verder kwamen we ook meer te weten over het nieuwe advieskader van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij. Hierbij kunnen landbouwers 70% steun krijgen voor advies. Het nieuwe kader is echter nog steeds niet operationeel, dus hier wachten we nog op. We zijn wel alvast bezig met het behalen van de erkenning als adviesverlener binnen het nieuwe kader.</p>
Conclusie van deze activiteit in 2023	Deze activiteit is geslaagd.
Link met module	2.2
Omschrijving van de activiteit in 2024	<p>In 2024 gaan we verder met de aanvraag voor de erkenning als adviesverlener binnen het nieuwe kader voor adviesverlening van het ALZ. Verder werken we adviesmodules uit voor landbouwers (verschillende types pakketten met advies).</p> <p>Adviesverlening aan landbouwbedrijven m.b.t. agromilieumaatregelen. Duidelijke communicatie op website hoe landbouwers binnen het nieuwe adviessysteem van het nieuwe GLB advies kunnen verkrijgen bij ons.</p>
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	Erkend als advies verlener + 50 bedrijfsadviezen

Activiteit 1.2.2. Ledenwerving & begeleiding

Omschrijving van de activiteit in 2023	<p>Blijvend nieuwe actieve leden verwerven in heel Vlaanderen. We spreken meer landbouwers actief aan om lid te worden van onze vereniging via:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gekende landbouwers concreet aanspreken - Meer communiceren rond de mogelijkheid om lid te worden <p>We begeleiden al onze actieve leden, al dan niet verenigd in een agrobeheergroep.</p>
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	550 actieve leden in totaal eind 2023.
Behaald resultaat in 2023	<p>508 actieve leden eind 2023:</p> <p style="text-align: center;">Actieve leden 2023</p> <p>We begeleiden 33 agrobeheergroepen op terrein. Dit houdt in:</p>

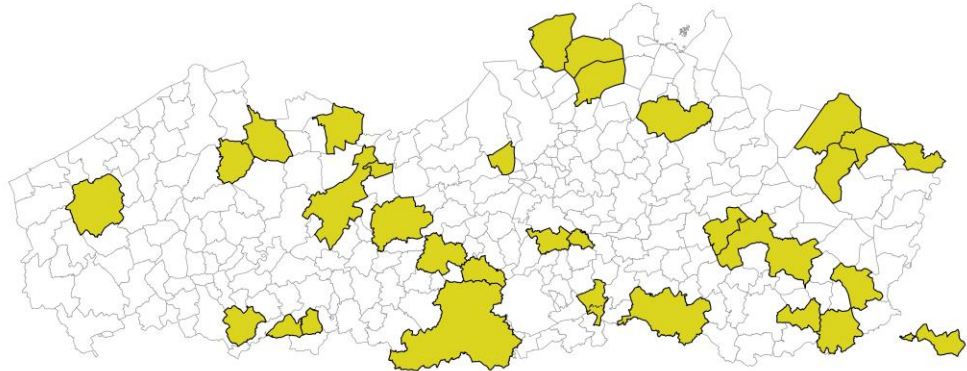

	<ul style="list-style-type: none"> - Begeleiding en coördinatie bij beheerwerken - Inhoudelijk aanspreekpunt - Organisatorische en administratieve ondersteuning - Kennisuitwisseling en vorming - Begeleiding bij ontwikkeling van nieuwe projecten - Netwerken met andere actoren in het buitengebied
Conclusie van deze activiteit in 2023	Het aantal nieuwe leden stijgt, maar wel minder snel dan verwacht.
Link met module	2.4 & 3.2
Omschrijving van de activiteit in 2024	<p>Blijvend nieuwe actieve leden verwerven in heel Vlaanderen. We plannen daarom om dit meer kenbaar te maken bij de landbouwers via verschillende communicatiekanalen (artikels, sociale media, ...). Verder gaan we hier ook actiever op inzetten tijdens bv. landbouwbeurzen.</p> <p>We begeleiden al onze actieve leden, al dan niet verenigd in een agrobeheergroep.</p>
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	600 actieve leden in totaal eind 2023.

Activiteit 1.2.3. Organisatie info-en demomomenten voor landbouwers

Omschrijving van de activiteit in 2023	Organisatie van online en fysieke info- en demomomenten voor landbouwers.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	40
Behaald resultaat in 2023	48 info- en demomomenten. Bij 25 van de 48 momenten waren 20 of meer deelnemers aanwezig (om mee te tellen voor module 2.2). De meeste info- en demomomenten vonden fysiek plaats, maar begin 2023 organiseerden we ook enkele online webinars.
Conclusie van deze activiteit in 2023	Deze activiteit is geslaagd.
Link met module	2.1
Omschrijving van de activiteit in 2024	Organisatie van online en fysieke info- en demomomenten voor landbouwers.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	40

Activiteit 1.2.4. Begeleiding realisaties op terrein

Omschrijving van de activiteit in 2023	Begeleiding landbouwers bij de aanleg en beheer van agromilieumaatregelen op terrein.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	We voorzien een uitbreiding van de maatregelen met 10% t.o.v. 2022. Daarnaast zijn we in 55 Vlaamse gemeentes actief met onze werking en voorzien we hier een grafisch overzicht van.

Behaald resultaat in 2023	Type	Aantal 2022	Aantal 2023	Eenheid
	Haag + heg	4,89	6,89	km
	Houtkant	59,9	60,10	km
	Knotbomenrij	1,62	1,62	km
	Poel	7,0	7,0	st
	Stuw	108	227	st
	Peilgestuurde drainage	204,2	237,01	ha
	Koolstoflandbouw	103,9	141,9	ha
	Gras-, graskruiden- en bloemenstrook/blok/stoppel	78,8	178,24	ha
	Ecologisch beheerd grasland (botanisch, gefaseerd, ...)	225,64	215,56	ha
	Boerennatuurpakket (insectenhotel, 1 steenuilenkast & 1 zwaluwnestje)	205	205	st
	Wandelnetwerk	49,5	49,5	km
	Wachtbekken	9,26	9,26	ha
	Agroforestry	12,8	12,8	ha
	33 agrobeheergroepen:			
	 <p style="text-align: center;">Agrobeheergroepen 2023</p> 			
Conclusie van deze activiteit in 2023	<p>In 2023 zuiverden we de GIS dataset verder uit. Enkele categorieën werden aangepast of uitgebreid en er werden ook enkele categorieën toegevoegd.</p> <p>Er zijn in 2023 geen nieuwe agrobeheergroepen opgericht. Wel zijn er enkele concrete pistes lopende voor de oprichting van nieuwe agrobeheergroepen, maar dit zal in 2024 verder geconcretiseerd worden.</p>			
Link met module	2.2 & 2.4			
Omschrijving van de activiteit in 2024	Begeleiding landbouwers bij de aanleg en beheer van agromilieumaatregelen op terrein.			
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	We voorzien een uitbreiding van de maatregelen met 10% t.o.v. 2023.			

SD 2. BNVL STUWT BELEIDSMAKERS VOORUIT OM MEER BOERENNATUUR MOGELIJK TE MAKEN

Evaluatie 2023: We evalueren deze strategische doelstelling positief. We maakten beleidsmakers attent op vlak van nodige wijzigingen in de wetgeving opdat landbouwers flexibeler aan de slag kunnen met boerennatuur (o.a. via ons memorandum en via het project maaien met afvoer met VLM). Ook op lokaal niveau ondersteunden heel wat gemeentes opnieuw onze werking.

OD 2.1. BNVL stuwt Vlaamse beleidsmakers vooruit om lange termijn kansen voor boerennatuur te creëren

Evaluatie 2023: We zijn er in geslaagd om voor de eerste keer een natuurbeheerplan type 4 goedgekeurd te krijgen. Het vergde heel wat tijd om voldoende af te stemmen tussen alle betrokken partijen, maar het is belangrijk dat we het volledige proces doorlopen hebben met het oog op eventuele toekomstige natuurbeheerplannen. Verder werkten we ook ons memorandum uit met 7 beleidsaanbevelingen naar aanleiding van de verkiezingen in 2024. We evalueren deze operationele doelstelling dus positief.

Indicator	Streefwaarde 2022-2026	Behaald in 2023
Advies aan beleidsmakers rond beleidsthema's via de opmaak van beleidsnota's, deelname aan werkgroepen, bilaterale overlegmomenten,...	Min. 4 beleidsthema's	4 thema's
Beleidsnota met aanbevelingen rond boerennatuur	1/GLB-periode (2023-2027)	1 memorandum van Boerennatuur Vlaanderen n.a.v. de verkiezingen in 2024

Activiteit 2.1.1. Advies en overleg m.b.t. soortenbeschermingsprogramma's

Omschrijving van de activiteit in 2023	Advies bij de opmaak van het soortenbeschermingsprogramma's van soorten gelinkt aan landbouw.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	Medewerking aan de opmaak van 3 soortenbeschermingsprogramma's
Behaald resultaat in 2023	In 2023 werden we niet betrokken bij de opmaak van soortenbeschermingsprogramma's. Door wijzigingen in het beleid zijn een aantal soortenbeschermingsprogramma's niet opgestart door ANB. In plaats daarvan werken ze een algemeen SBP uit rond akkerfauna, maar hiervoor werden we nog niet uitgenodigd.
Conclusie van deze activiteit in 2023	Deze activiteit is niet geslaagd.
Link met module	4.2
Omschrijving van de activiteit in 2024	Nagaan als we betrokken kunnen worden bij het algemeen SBP voor akkerfauna.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	Medewerking aan het SBP voor akkerfauna.

Activiteit 2.1.2. Advies en overleg m.b.t. de inzet van het instrument natuurbeheerplanning

Omschrijving van de activiteit in 2023	Goedkeuring van 1 ^e natuurbeheerplan type 4 + selecteren van nieuwe sporen die verder kunnen uitmonden in een natuurbeheerplan. Overleg met ANB rond natuurbeheerplan 'light' voor in landbouwgebied.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	1 natuurbeheerplan goedgekeurd + overleg met ANB
Behaald resultaat in 2023	Natuurbeheerplan voor Het Waerdeveld en de Sint-Annabeek in Jesseren is goedgekeurd. De landbouwers uit de lokale agrobegroep voeren het natuurbeheerplan uit. Meer info: https://www.boerennatuur.be/goedkeuring-natuurbeheerplan-waerdeveld-en-sint-annabeek/
Conclusie van deze activiteit in 2023	Deze activiteit is geslaagd.
Link met module	4.2
Omschrijving van de activiteit in 2024	Uitvoering van het natuurbeheer volgens het natuurbeheerplan in Borgloon.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	Natuurbeheerplan in Borgloon wordt uitgevoerd.

Activiteit 2.1.3. Advies en overleg m.b.t. de realisatie van groene architectuur in het GLB

Omschrijving van de activiteit in 2023	Overleg rond implementatie van nieuwe GLB met Departement L&V en VLM. Beleidsaanbevelingen vanuit projecten communiceren naar beleidsmakers op Europees en Vlaams niveau via symposia.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	3 eindsymposia van Europese projecten waarin we actief beleidsmakers betrekken.
Behaald resultaat in 2023	<p>Er vonden drie eindsymposia plaats van Europese projecten die afliepen in 2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eindsymposium Contracts 2.0: https://www.project-contracts20.eu/videos/ - Eindsymposium Partridge 2: https://www.boerennatuur.be/hoe-zorgen-we-samen-voor-meer-biodiversiteit-in-landbouwgebied/ - Eindsymposium FABulous Farmers: https://www.boerennatuur.be/slotconferentie-fabulous-farmers/ <p>Op het eindsymposium van FABulous Farmers was ook Ricard Ramon i Sumoy aanwezig, deputy head of unit van DG Agriculture and rural development van de Europese Commissie. Zo konden we rechtstreeks onze aanbevelingen uit FABulous Farmers doorgeven aan het Europese beleid.</p> <p>Ook na afloop van Contracts 2.0 vond nog een apart overleg plaats met DG Agriculture en rural development van de Europese Commissie rond hoe Europa een aantal knelpunten kan oplossen om het Vlaams beleid effectiever te maken.</p> <p>Verder stemden we frequent af met het Agentschap Landbouw en Zeevisserij rond de agromilieumaatregelen in het nieuwe GLB en met de VLM rond de vernieuwde beheerovereenkomsten. We organiseerden ook een webinar voor</p>

	<p>landbouwers waarin we de vergroeningsmaatregelen uit verschillende subsidie-instrumenten overzichtelijk maakten. Hierbij werden ook ALZ en VLM betrokken.</p> <p>Verder schreven we in 2023 ook een memorandum naar aanleiding van de verkiezingen die in 2024 zullen plaats vinden. Daarin gaven we 7 concrete beleidsaanbevelingen mee met als doel meer boerennatuur creëren in Vlaanderen op een voor landbouwers haalbare manier. Daarnaast lichtten we dit memorandum ook toe op ons symposium in december (Activiteit 3.2.2). Daar waren ook meerdere overheidsinstanties aanwezig. https://www.boerennatuur.be/pdf/20231206_Memorandum_BNVL.pdf</p> <p>In 2023 haalden we ook een overheidsopdracht binnen samen met Hogent en UGent: “Op weg naar een Vlaams beleid dat inzet op agro-ecologie: verkenning van buitenlandse voorbeelden en uitwerking van hefboomen voor Vlaanderen”.</p>
Conclusie van deze activiteit in 2023	Deze activiteit is geslaagd.
Link met module	4.2
Omschrijving van de activiteit in 2024	In 2024 dragen we ons memorandum uit bij verschillende politieke partijen. Daarnaast voeren we de overheidsopdracht rond beleid agro-ecologie uit.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	Overzicht van inspirerende succesvoorbeelden voor agro-ecologie uit 8 Europese regio's.

Activiteit 2.1.4. Advies en overleg m.b.t. duurzaam landschapsbeheer

Omschrijving van de activiteit in 2023	We nemen een actieve rol op bij de verdere uitwerking van bepaalde actiepunten van het Vlaams houtkantenplan.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	Onze naam als trekker bij actiepunt 7 van het Vlaams houtkantenplan.
Behaald resultaat in 2023	<p>We trekken Actiepunt 7.1 van het Vlaamse houtkantenplan. Deze actie heeft als doel om landbouwers te activeren voor het beheer van het landschap.</p> <p>Verder gaven we ook meermaals input aan OVAM voor de wijziging van VLAREMA 9 omtrent o.a. het inwerken van houtsnippers in de bodem. We pleitten hier voor meer flexibiliteit voor landbouwers, om de zeer effectieve maatregel voor het verhogen van het koolstofgehalte in de bodem zo laagdrempeliger te maken voor landbouwers. Het betreft bv. dat er geen grondstoffenverklaring meer moest aangevraagd worden voor het inwerken van houtsnippers.</p> <p>Verder werden we mee betrokken in de landschapsdeal. Dit is het vervolg op het landschapscharter dat in 2022 werd ondertekend.</p>
Conclusie van deze activiteit in 2023	Deze activiteit is geslaagd.
Link met module	4.2
Omschrijving van de activiteit in 2024	Samen met landbouw- en natuurorganisaties een manifest opzetten voor boerderijcompostering flexibeler te kunnen implementeren.

	Verder trekken van Actiepunt 7.1 van het Vlaams houtkantenplan.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	Manifest opgezet rond boerderijcompostering en Actiepunt 7.1 van het Vlaams houtkantenplan getrokken.

OD 2.2. BNVL inspireert en adviseert lokale en provinciale beleidsmakers voor een gebiedsgerichte realisatie van boerennatuur

Evaluatie 2023: We evalueren deze operationele doelstelling positief. Heel wat gemeentes en de meeste provincies ondersteunen onze werking binnen verschillende projecten of structureel voor de coördinatie van beheerwerken uitgevoerd door de agrobeheergroepen. Ook voerden we samen met VLM een proefproject uit rond het maaien met afvoer van beheerovereenkomsten. Wel moeten we nog verdere stappen zetten in het uitwerken van een aanbod voor samenwerkingen met gemeentes/provincies.

Indicator	Streefwaarde 2022-2026	Behaald in 2023
Ondersteuning van gemeentes/provincies aan boerennatuur activiteiten van landbouwers	20 gemeentes of provincies	<p>48 gemeentes:</p> <p>Bocholt, Hamont-Achel, Hechtel-Eksel, Peer, Pelt, Borgloon, Voeren</p> <p>Beernem, Kortrijk</p> <p>Ranst, Lier, Zandhoven, Nijlen, Grobbendonk, Lille, Herentals, Kasterlee, Olen, Geel, Retie, Dessel, Vorselaar, Arendonk, Oud-Turnhout, Heist-op-den-Berg, Westerlo, Herenthout, Mol, Ravels, Balen, Rumst, Kontich, Sint-Katelijne-Waver, Duffel, Putte, Hoogstraten</p> <p>Zemst, Asse, Bierbeek</p> <p>Oosterzele, Gavere, Merelbeke, Melle, Zele, Berlare, Sint-Gillis-Waas, Stekene, Kruikebeke</p> <p>4 provincies:</p> <p>Provincie West-Vlaanderen, Provincie Antwerpen, Provincie Limburg en Provincie Oost-Vlaanderen</p> <p>Bijkomend nog 4 werkingen van deze provincies:</p> <ul style="list-style-type: none"> - POM Antwerpen - Rurant

		<ul style="list-style-type: none"> - Plattelandscentrum Meetjesland (Huysmanhoeve) - Landschapspark de Merode <p>➔ 56 in totaal</p>
Deelname BNVL aan plaatselijke Leadergroepen (LAG's)	7/jaar	OK

Activiteit 2.2.1. Samenwerking met gemeenten

Omschrijving van de activiteit in 2023	We werken verder aan een generiek aanbod met bijhorende vragen naar de gemeenten voor ondersteuning van de lokale boerennatuur. Dit kan dan dienen om verder te finetunen op maat en het gesprek aan te gaan met gemeenten waar nu nog geen ondersteuning is.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	1 generiek aanbod uitwerken voor gemeenten
Behaald resultaat in 2023	Voor de opmaak van dit aanbod werden verdere stappen gezet, maar dit is nog niet afgerond. Wel worden er concrete plannen gemaakt om in 2024 dit aanbod te finaliseren. We beogen de opmaak van verschillende pakketten met diensten die we aanbieden aan gemeentes omtrent de adviseren en begeleiding van landbouwers.
Conclusie van deze activiteit in 2023	Deze activiteit is nog niet afgerond.
Omschrijving van de activiteit in 2024	We werken verder aan een generiek aanbod met bijhorende vragen naar de gemeenten voor ondersteuning van de lokale boerennatuur. Dit kan dan dienen om verder te finetunen op maat en het gesprek aan te gaan met gemeenten waar nu nog geen ondersteuning is.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	1 generiek aanbod uitwerken voor gemeenten + 1 gemeente die hier op in gaat.

Activiteit 2.2.2. Samenwerking met provincies

Omschrijving van de activiteit in 2023	We werken aan een memorandum dat voorgesteld wordt aan de provincies in kader van de nieuwe verkiezingen die er aan komen in 2024.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	1 actieplan/memorandum
Behaald resultaat in 2023	Dit is nog niet gebeurd, daar we meer focus gelegd hebben op het Vlaamse niveau (Activiteit 2.1.3).
Conclusie van deze activiteit in 2023	Deze activiteit is nog niet afgerond.
Link met module	4.2
Omschrijving van de activiteit in 2024	Overleg aangaan met de nieuwe gedeputeerden (landbouw en leefmilieu) van de provincies na de verkiezingen om onze werking voor te stellen en om steun te vragen voor de realisatie van boerennatuur in hun provincies.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	Overleg vond al plaats met gedeputeerden in 2 provincies.

Activiteit 2.2.3. Overleg met VLM op regionaal niveau

Omschrijving van de activiteit in 2023	Samenwerking met VLM rond realisatie beheerovereenkomsten.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	Project met VLM opzetten rond realisatie beheerovereenkomsten met maaien met afvoer.
Behaald resultaat in 2023	We voerden samen met VLM en Werkers in Aanneming een project uit rond het ontzorgen van landbouwers voor het maaien met afvoer van hun beheerovereenkomsten, gezien het verplicht afvoeren van het maaisel op beheerovereenkomsten nieuw is. Dit vormt een drempel voor veel landbouwers, waardoor we via dit project testten als het rendabel is wanneer dit geclusterd uitgevoerd wordt door een vennoot van Werkers in Aanneming. Er werden ook valorisatie mogelijkheden gezocht voor het afgevoerde maaisel: https://www.boerennatuur.be/bo-maaien-en-afvoeren/ . Verder vond er regionaal overleg plaats tussen ons en regio West en regio Oost van VLM.
Conclusie van deze activiteit in 2023	Deze activiteit is geslaagd.
Omschrijving van de activiteit in 2024	Structureel overleg met VLM op Vlaams niveau en voor regio west en oost.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	Overleg vond plaats.

Activiteit 2.2.4. Deelname aan plaatselijke Leadergroepen

Omschrijving van de activiteit in 2023	We zijn betrokken bij de opmaak van lokale ontwikkelingsstrategieën in functie van de nieuwe installatie van Leadergebieden in Vlaanderen.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	Kansen voor boerennatuur in de nieuwe lokale ontwikkelingsstrategieën van de nieuwe PG's.
Behaald resultaat in 2023	We waren betrokken of hebben geholpen aan de Lokale Ontwikkelingsstrategieën (LOS) rond de thema's biomassavalorisatie, biodiversiteit en landschap. LOS in: Limburg (4), Antwerpen (3), Vlaams-Brabant (1), Oost-Vlaanderen (3) en West-Vlaanderen (3)
Conclusie van deze activiteit in 2023	Deze activiteit is geslaagd.
Omschrijving van de activiteit in 2024	We zijn betrokken bij de lokale actiegroepen (LAG's) van LEADER.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	Deelname aan 14 LAG's van LEADER in heel Vlaanderen.

Activiteit 2.2.5. Begeleiding van lokale gebiedscoalities rond waterbeheer

Omschrijving van de activiteit in 2023	De begeleidingsstudies WaterLandSchap 1 en 2 zijn afgerond in 2022. We begeleiden verder wel lokale gebiedscoalities binnen projecten.
---	--

Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	Begeleiding van 7 WLS-coalities.
Behaald resultaat in 2023	<p>Binnen verschillende projecten begeleiden we nog volgende lokale gebiedscoalities:</p> <ul style="list-style-type: none"> - BOPOTA - Bodem~Water - Beverhoutsveld - Kortrijk - Cowala - {Beek.Boer.Bodem} - KlimaCo <p>Daarnaast hebben we een raamovereenkomst binnen gehaald voor landbouwbegeleiding van lokale gebiedscoalities binnen WLS.</p>
Conclusie van deze activiteit in 2023	Deze activiteit is geslaagd.
Omschrijving van de activiteit in 2024	<p>We begeleiden verder lokale gebiedscoalities binnen lopende projecten.</p> <p>We werken een plan van aanpak uit voor de begeleiding van de lokale gebiedscoalities i.k.v. de raamovereenkomst.</p>
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	Begeleiding van 7 lokale WLS-coalities.

SD 3. BNVL VERHOOGT DE MAATSCHAPPELIJKE VERANKERING VAN BOERENNATUUR IN VLAANDEREN

Evaluatie 2023: We evalueren deze strategische doelstelling zeker positief. Op verschillende niveaus werkten we samen met andere natuurorganisaties om zo de verbinding tussen landbouw en natuur te versterken. Ook konden we via verschillende communicatiekanalen en georganiseerde acties het brede publiek op de hoogte brengen van de boerennatuurlijke inspanningen van Vlaamse landbouwers.

OD 3.1. BNVL creëert meer waardering bij het brede publiek voor boerennatuur

Evaluatie 2023: Deze operationele doelstelling evalueren we zeker positief. Dankzij de organisatie van de 'Koperen Kievit'-award voor de meest boerennatuurlijke boer van Vlaanderen konden we naast heel wat boeren ook heel wat gewone burgers bereiken en hen inlichten over onze werking en de inspanning van landbouwers.

Indicator	Streefwaarde 2022-2026	Behaald in 2023
Nieuwsbrieven (aantal)	6/jaar	6
Bereik nieuwsbrieven	1000/brief	695
Deelname aan middelgrote (min. 100 dlrs) publieksevenementen	2	9
Artikels/reportages in landbouwpers	30/jaar	49
Artikels/reportages in lokale media (breed publiek)	20/jaar	12
Artikels/reportages in nationale media (breed publiek)	2/jaar	1
Filmpjes met getuigenissen landbouwers/praktijkvoorbeelden	10/jaar	10
Uitbouw sociale media kanalen	2500 volgers (totaal)	3188 in totaal (819 op X, 1619 op Facebook, 168 op Instagram en 582 op LinkedIn)

Activiteit 3.1.1. Communicatieplan

Omschrijving van de activiteit in 2023	Updaten van het communicatieplan van 2022 naar de nieuwe omstandigheden van 2023.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	Communicatieplan in voege.
Behaald resultaat in 2023	We hebben het communicatieplan bijgewerkt, gezien één van de communicatiecollega's onze organisatie had verlaten in 2022. De taken zijn opnieuw verdeeld, en er is een planning opgemaakt.
Conclusie van deze activiteit in 2023	Deze activiteit is afgewerkt voor 2023.
Omschrijving van de activiteit in 2024	Er moet opnieuw een nieuwe planning opgemaakt worden voor de communicatie in 2024.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	Communicatieplan in voege.

Activiteit 3.1.2. Deelname aan en organisatie van publieksevenementen

Omschrijving van de activiteit in 2023	Via organisatie van/deelname aan (grote) publieksevenementen zorgen we er voor dat onze werking elke keer wat bekender geraakt bij het brede publiek. We organiseren zelf een publieksactiviteit. Als concept hebben we 'Boerennatuur terreindag', dit kan gecombineerd worden met de algemene vergadering. Verder nemen we ook deel aan grote publieksevenementen, bv. diverse landbouwbeurzen, natuur-evenementen,...
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	Organisatie van 'Boerennatuur terreindag' + deelname aan grote publieksevenementen: Agriflanders, Werktuigendagen, Dag van de Landbouw, Natuurdag Limburg, ...
Behaald resultaat in 2023	<p>In 2023 namen we deel of organiseerden we in totaal 30 publieksevenementen, waarvan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 4 met minder dan 20 deelnemers - 23 met meer dan 20 deelnemers, maar minder dan 500 deelnemers - 3 met meer dan 500 deelnemers <p>In 2023 bereikten we het brede publiek op verschillende manieren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Deelname aan Dag van de Landbouw op 2 locaties - Infostand op Agridagen en Werktuigendagen - Fietstochten Rodeland en FABulous Farmers <p>Verder maakten we van onze 15de verjaardag gebruik om het brede publiek te informeren over de boerennatuur-inspanningen die landbouwers leveren op verschillende manieren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Onze fiets- en wandeltochten in elke Vlaamse provincie - De organisatie van de 'Koperen Kievit'-award voor de meest boerennatuurlijke boer van Vlaanderen. Hiervoor nomineerden we 5 landbouwers, waarna het publiek kon stemmen. - Organisatie van het symposium 'Naar meer boerennatuur in Vlaanderen' (Activiteit 3.2.2) <p>Een overzicht van alle activiteiten ter gelegenheid van onze verjaardag vind je hier: https://www.boerennatuur.be/15-jaar-boerennatuur-vlaanderen/.</p> <p>Verder organiseerden we binnen verschillende projecten ook nog enkele andere persmomenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 17/03/2023: Persmoment stuwplaatsing i.k.v. 'Bocholt stuwt' - 28/06/2023: persmoment voor ingebruikname van de maai-laadcombinatie i.k.v. 'Barbierbeek vebindt' - 03/07/2023: Persmoment i.k.v. 'Parkbos'
Conclusie van deze activiteit in 2023	Deze activiteit is zeker geslaagd, we konden een groot publiek bereiken via de verschillende acties.
Link met module	1.2 & 1.3
Omschrijving van de activiteit in 2024	Via organisatie van/deelname aan (grote) publieksevenementen zorgen we er voor dat onze werking elke keer wat bekender geraakt bij het brede publiek. We organiseren zelf een publieksactiviteit. Als concept hebben we 'Boerennatuur terreindag', dit kan gecombineerd worden met de algemene vergadering. Verder

	nemen we ook deel aan grote publieksevenementen, bv. diverse landbouwbeurzen, natuur-evenementen,...
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	Organisatie van 'Boerennatuur terreindag' + deelname aan grote publieksevenementen: Agridagen, Dag van de Landbouw, ...

Activiteit 3.1.3. Persartikels

Omschrijving van de activiteit in 2023	Om onze werking en projecten verder toe te lichten is het ook van belang dat we regelmatig artikels publiceren in diverse pers. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen artikels gericht op landbouwers (landbouwpers) en artikels gericht op het brede publiek (algemene pers).																																																																																						
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	Landbouwpers: 35 artikels Algemene pers: 25 artikels																																																																																						
Behaald resultaat in 2023	<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="4">Doelpubliek & type publicatie</th> </tr> <tr> <th></th> <th>Regionaal</th> <th>Vlaanderen</th> <th>Eindtotaal</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Brede publiek</td> <td>12</td> <td>1</td> <td>13</td> </tr> <tr> <td> Artikel</td> <td>12</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td> Reportage/video</td> <td>-</td> <td>1</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Landbouwsector en geïnteresseerden</td> <td>-</td> <td>49</td> <td>49</td> </tr> <tr> <td> Artikel</td> <td>-</td> <td>49</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td>12</td> <td>50</td> <td>62</td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Publicaties naar landbouwers</th> <th>Aantal</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Vlaanderen</td> <td></td> <td>49</td> </tr> <tr> <td> Boer & Tuinder</td> <td></td> <td>12</td> </tr> <tr> <td> Boerennatuur Vlaanderen</td> <td></td> <td>14</td> </tr> <tr> <td> Landbouwleven</td> <td></td> <td>7</td> </tr> <tr> <td> VILT</td> <td></td> <td>16</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td></td> <td>49</td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Publicaties naar brede publiek</th> <th>Aantal</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Regionaal</td> <td></td> <td>12</td> </tr> <tr> <td> Artikel</td> <td></td> <td>12</td> </tr> <tr> <td> Nieuwsblad</td> <td></td> <td>6</td> </tr> <tr> <td> VRT NWS</td> <td></td> <td>1</td> </tr> <tr> <td> Het Laatste Nieuws</td> <td></td> <td>4</td> </tr> <tr> <td> Krant van West-Vlaanderen</td> <td></td> <td>1</td> </tr> <tr> <td> Vlaanderen</td> <td></td> <td>1</td> </tr> <tr> <td> Reportage/video</td> <td></td> <td>1</td> </tr> <tr> <td> VRT NWS</td> <td></td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td></td> <td>13</td> </tr> </tbody> </table>	Doelpubliek & type publicatie					Regionaal	Vlaanderen	Eindtotaal	Brede publiek	12	1	13	Artikel	12	-	-	Reportage/video	-	1	-	Landbouwsector en geïnteresseerden	-	49	49	Artikel	-	49	-	Totaal	12	50	62	Publicaties naar landbouwers		Aantal	Vlaanderen		49	Boer & Tuinder		12	Boerennatuur Vlaanderen		14	Landbouwleven		7	VILT		16	Totaal		49	Publicaties naar brede publiek		Aantal	Regionaal		12	Artikel		12	Nieuwsblad		6	VRT NWS		1	Het Laatste Nieuws		4	Krant van West-Vlaanderen		1	Vlaanderen		1	Reportage/video		1	VRT NWS		1	Totaal		13
Doelpubliek & type publicatie																																																																																							
	Regionaal	Vlaanderen	Eindtotaal																																																																																				
Brede publiek	12	1	13																																																																																				
Artikel	12	-	-																																																																																				
Reportage/video	-	1	-																																																																																				
Landbouwsector en geïnteresseerden	-	49	49																																																																																				
Artikel	-	49	-																																																																																				
Totaal	12	50	62																																																																																				
Publicaties naar landbouwers		Aantal																																																																																					
Vlaanderen		49																																																																																					
Boer & Tuinder		12																																																																																					
Boerennatuur Vlaanderen		14																																																																																					
Landbouwleven		7																																																																																					
VILT		16																																																																																					
Totaal		49																																																																																					
Publicaties naar brede publiek		Aantal																																																																																					
Regionaal		12																																																																																					
Artikel		12																																																																																					
Nieuwsblad		6																																																																																					
VRT NWS		1																																																																																					
Het Laatste Nieuws		4																																																																																					
Krant van West-Vlaanderen		1																																																																																					
Vlaanderen		1																																																																																					
Reportage/video		1																																																																																					
VRT NWS		1																																																																																					
Totaal		13																																																																																					

Conclusie van deze activiteit in 2023	In algemene pers hadden we wat minder publicaties dan verwacht, maar in landbouwerspers hadden we meer publicaties.
Omschrijving van de activiteit in 2024	Om onze werking en projecten verder toe te lichten is het ook van belang dat we regelmatig artikels publiceren in diverse pers. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen artikels gericht op landbouwers (landbouwerspers) en artikels gericht op het brede publiek (algemene pers).
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	Landbouwerspers: 30 artikels Algemene pers: 22 artikels

Activiteit 3.1.4. Sociale media

Omschrijving van de activiteit in 2023	Regelmatige posts op sociale media zijn handig om volgers op de hoogte te stellen van onze dagdagelijkse activiteiten. De boodschappen die we delen via sociale media hangen af van het medium. We zijn actief op Facebook (algemene activiteiten), Twitter (beleidsgericht) en LinkedIn (vacatures, realisaties).
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	We hebben als doel om 500 extra volgers te hebben eind 2023 op FB, Twitter en LinkedIn & 10 filmpjes met getuigenissen van landbouwers/praktijkvoorbeelden op ons YouTube-kanaal.
Behaald resultaat in 2023	<p>In 2023 bereikten we in totaal 3188 volgers op onze sociale media kanalen (Facebook, Instagram, X en LinkedIn). Dat is een stijging van 1341 volgers. Deze sterke stijging hebben we te danken aan ons nieuwe Instagram account, maar vooral aan de wedstrijd voor de 'Koperen Kievit'-award. De filmpjes van de genomineerde landbouwers werden massaal leuk gevonden en gedeeld, waardoor ons bereik zeer groot was en veel nieuwe mensen de weg vonden naar onze Facebook-pagina en zodoende ook onze organisatie leerden kennen.</p> <p>Daarnaast publiceerden we 10 filmpjes met daarin getuigenissen van landbouwers rond bepaalde maatregelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aanplant en beheer hagen: https://www.youtube.com/watch?v=Z77ldg7RzP0 - Plasdraspomp voor weidevogels: https://www.youtube.com/watch?v=Uf0x54CaZPA - Mechanische onkruidbestrijding: https://www.youtube.com/watch?v=SPAGdW3biu8 - Stuwen als duurzaam waterbeheer: https://www.youtube.com/watch?v=mwXyX-QBZA - Houthakseldam als erosie maatregel: https://www.youtube.com/watch?v=fDn6zGUZSAU - 'Koperen Kievit'-award genomineerde 'Het Nijswolkje': https://www.youtube.com/watch?v=utHSJgUihMM - 'Koperen Kievit'-award genomineerde Heidi Colman: https://www.youtube.com/watch?v=SsRUXt5UCM - 'Koperen Kievit'-award genomineerde Jos Depotter: https://www.youtube.com/watch?v=EH5BGPrz_x4 - 'Koperen Kievit'-award genomineerde 'Trezemieke': https://www.youtube.com/watch?v=RIGUTpgX0IU - 'Koperen Kievit'-award genomineerde Pascal Vanhoof: https://www.youtube.com/watch?v=s7_9xJhKj20&t=2s

Conclusie van deze activiteit in 2023	Deze activiteit is zeker geslaagd.
Link met module	3.1
Omschrijving van de activiteit in 2024	Regelmatige posts op sociale media zijn handig om volgers op de hoogte te stellen van onze dagdagelijkse activiteiten. De boodschappen die we delen via sociale media hangen af van het medium. We zijn actief op Facebook (algemene activiteiten), Twitter (beleidsgericht) en LinkedIn (vacatures, realisaties).
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	We hebben als doel om 200 extra volgers te hebben eind 2024 op FB, Twitter en LinkedIn & 10 filmpjes met getuigenissen van landbouwers/praktijkvoorbeelden op ons YouTube-kanaal.

OD 3.2. BNVL draagt bij tot een betere dialoog en samenwerking tussen landbouw en natuur

Evaluatie 2023: In 2023 werkten we opnieuw samen met heel wat natuur- en milieuorganisaties binnen verschillende projecten of op vrijwillige basis. Door de samenwerking op terrein versterken we verder de verbinding tussen landbouw en natuur. Daarnaast organiseerden we ook ons symposium ter gelegenheid van onze vijftiende verjaardag, waar zowel landbouw als natuur samen veeltalig vertegenwoordigd waren.

Indicator	Streefwaarde 2022-2026	Behaald in 2023
Samenwerking met natuur- of milieuorganisaties op terrein	5 in 2022 + uitbreiding met min. 1 per jaar (2023-2026)	21 organisaties uit het middenveld en 4 overheidsinstanties
Opmaak actieplan 1.0	1 in 2022 + uitrol vanaf 2023	Activiteit 3.2.1

Activiteit 3.2.1. Samenwerking met natuur- en milieuorganisaties

Omschrijving van de activiteit in 2023	Samenwerking met natuur- en milieuorganisaties op terrein al dan niet via projecten + opportuniteiten met Natuurpunt verder actief uitwerken in een Actieplan 1.0 (gericht op het versterken van de dialoog tussen landbouw en natuur en/of het verhogen van de maatschappelijke waardering voor boerennatuur).																									
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	Samenwerking met 20 natuur- en milieuorganisaties + actieplan 1.0																									
Behaald resultaat in 2023	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Partner</th> <th>Aantal samenwerkingsprojecten</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Natuur & milieu</td> <td>31</td> </tr> <tr> <td>Bos+</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Bosgroep Midden Oost-Vlaanderen</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Bosgroepen Kempen Noord</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Grenspark Groot Saefetinghe</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>IGO Leuven</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Intercommunale Leiedal</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Natuurpunt</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Regionaal Landschap De Voorkempen</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Regionaal Landschap Houtland</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table>		Partner	Aantal samenwerkingsprojecten	Natuur & milieu	31	Bos+	1	Bosgroep Midden Oost-Vlaanderen	1	Bosgroepen Kempen Noord	1	Grenspark Groot Saefetinghe	1	IGO Leuven	1	Intercommunale Leiedal	1	Natuurpunt	2	Regionaal Landschap De Voorkempen	1	Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren	1	Regionaal Landschap Houtland	1
Partner	Aantal samenwerkingsprojecten																									
Natuur & milieu	31																									
Bos+	1																									
Bosgroep Midden Oost-Vlaanderen	1																									
Bosgroepen Kempen Noord	1																									
Grenspark Groot Saefetinghe	1																									
IGO Leuven	1																									
Intercommunale Leiedal	1																									
Natuurpunt	2																									
Regionaal Landschap De Voorkempen	1																									
Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren	1																									
Regionaal Landschap Houtland	1																									

Regionaal Landschap Kempen en Maasland	3
Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete	4
Regionaal Landschap Lage Kempen	2
Regionaal Landschap Meetjesland & Leievallei	1
Regionaal Landschap Noord-Hageland	1
Regionaal Landschap Rivierenland	3
Regionaal landschap Schelde Durme	2
Regionaal Landschap Westhoek	1
Stadlandschap Leie en Schelde	1
Stadlandschap West-Vlaamse Hart	1
Vleermuizenwerkgroep Natuurpunt	1

In totaal werkten we met 21 middenveldorganisaties binnen het domein 'natuur & milieu' samen binnen 31 samenwerkingsprojecten.

Daarnaast werken we ook nog met 4 overheidsinstanties samen binnen het domein 'natuur & milieu'.

Overheid	Aantal samenwerkingsprojecten
Vlaanderen	
Agentschap voor Natuur en Bos	3
Departement Omgeving	1
Vlaamse Landmaatschappij	7
Vlaamse Milieumaatschappij	2

Verder zaten we opnieuw regelmatig (1 maal per kwartaal) samen met de afdeling beleid van Natuurpunt, om samen na te denken rond bepaalde (beleids)thema's, zoals houtsnippers inwerken, monitoring van akkerfauna en boerderijcompostering. Ook verkenden we de mogelijkheden om samen een project uit te werken. Natuurpunt was ook aanwezig als spreker op ons symposium. Er komt geen concreet 'Actieplan 1.0', maar we hebben gefocust op het structureel overleg met Natuurpunt.

Verder werken we op terrein ook samen met enkele lokale afdelingen van Natuurpunt (vrijwillig binnen onze vaste activiteiten (buiten projecten) of binnen projecten):

- NP Kruibeke
- NP Zemst
- NP Borgloon
- NP Vogelwerkgroep Zuid-West-Vlaanderen

Daarnaast was ook Landelijk Vlaanderen aanwezig op ons symposium.

Conclusie van deze activiteit in 2023	Deze activiteit is geslaagd.
Omschrijving van de activiteit in 2024	Met Landelijk Vlaanderen dienen we samen een project in.

	Met Natuurpunt werken we samen aan een beleidsnota rond boerderijcompostering die we communiceren richting de bevoegde kabinetten. We overleggen verder structureel over andere thema's en bekijken verder de mogelijkheden rond samenwerking binnen projecten.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	Project ingediend met Landelijk Vlaanderen. Beleidsnota uitgewerkt met Natuurpunt rond boerderijcompostering.

Activiteit 3.2.2. Uitwerken van voorstel voor de organisatie van een boerennatuurstudiedag

Omschrijving van de activiteit in 2023	Werkgroep oprichten voor organisatie + het vinden van financiering voor de boerennatuurstudiedag op 7/12/2023.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	Boerennatuurstudiedag
Behaald resultaat in 2023	<p>Op 7 december organiseerden we ter gelegenheid van onze 15de verjaardag voor de eerste keer het symposium 'Naar meer boerennatuur in Vlaanderen'. We stonden stil bij onze werking, er vonden infosessies plaats over verschillende onderwerpen binnen onze 4 thema's met interne en externe sprekers, we lichtten ons memorandum toe en we reikten de 'Koperen Kievit'-award uit.</p> <p>Voor de financiering konden we rekenen op verschillende sponsors. Daarnaast moesten deelnemers (behalve landbouwers, sponsors of sprekers) ook een democratische €50 betalen voor de ganse dag.</p> <p>Er namen zo'n 150 mensen deel aan het symposium. Met deze opkomst zijn we zeer tevreden.</p> <p>Uitnodiging voor het symposium: https://www.boerennatuur.be/pdf/Boerennatuur_Vlaanderen_Symposium_15_jaar_Uitnodiging_digitaal.pdf</p> <p>Verslag van het symposium: https://www.boerennatuur.be/boerennatuur-vlaanderen-vraagt-meer-erkenning-voor-landbouwers-als-landschapsbouwers/</p>
Conclusie van deze activiteit in 2023	Onze allereerst studiedag was zeker geslaagd. We organiseren dit in de toekomst graag opnieuw, maar we moeten nog beslissen wat de frequentie zal zijn (wellicht om de 2 à 3 jaar).
Omschrijving van de activiteit in 2024	Deze activiteit werd afgesloten in 2023.

SD 4. BNVL IS EEN COMPETENTE EN FINANCIËEL GEZONDE ORGANISATIE

Evaluatie 2023: Deze strategische doelstelling evalueren we overwegend positief. Op vlak van competenties van de collega's was het zeker positief. Op vlak van een verbreding van de financieringsbasis, maakten we vordering in 2023, maar hier moet in 2024 zeker verder op ingezet worden.

OD 4.1. BNVL versterkt zich als lerende organisatie die investeert in mensen en hun competenties

Evaluatie 2023: Deze operationele doelstelling is geslaagd. Alle medewerkers volgden meerdere opleidingen om hun kennis te verdiepen en/of te verbreden over de diverse thema's. Daarnaast kwamen de verschillende thematische clusters samen om bepaalde opportuniteiten (rond projectoproepen, samenwerkingen) binnen het thema te bespreken.

Indicator	Streefwaarde 2022-2026	Behaald in 2023
Opleiding gevolgd door medewerkers	Min. 200 u/jaar	427 uur opleiding
Samenkomst 4 thematische clusters	4/jaar	16 clusterbijeenkomsten
Opvolging persoonlijke groei en functioneren medewerkers	1/jaar	OK

Activiteit 4.1.1. Opleiding medewerkers

Omschrijving van de activiteit in 2023	We werken een opleidingsaanbod uit dat inspeelt op de leerbehoeften op vlak van kennis en vaardigheden van de medewerkers. We organiseren lunchbabbels en terreinbezoeken om de kennisuitwisseling tussen collega's rond bepaalde thema's te bevorderen. We nodigen de collega's uit om deel te nemen aan webinars die gericht zijn op externen en stimuleren hen om ook externe opleidingsmomenten te volgen.																
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	Elke medewerker volgt minimaal 5 opleidingen ofwel 17 uur opleiding per jaar.																
Behaald resultaat in 2023	<p>We organiseerden 3 teamdagen in 2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 31/02/2023: teamdag in Borgloon rond het natuurbeheerplan - 08/05/2023: teamdag in Avelgem bij één van de landbouwers uit onze Raad van Bestuur - 18/10/2023: uitwisseling met onze Waalse collega's van NatagriWal in Franc-Waret <p>Elke medewerker volgde minimaal 17 uur opleiding in 2023.</p> <table border="1" style="margin-left: 20px;"> <thead> <tr> <th>Medewerker</th> <th>Aantal uur opleiding</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bart</td> <td>39</td> </tr> <tr> <td>Brecht</td> <td>30</td> </tr> <tr> <td>Fien</td> <td>41</td> </tr> <tr> <td>Ine</td> <td>29</td> </tr> <tr> <td>Jerome</td> <td>54</td> </tr> <tr> <td>Koen</td> <td>30</td> </tr> <tr> <td>Korneel</td> <td>35</td> </tr> </tbody> </table>	Medewerker	Aantal uur opleiding	Bart	39	Brecht	30	Fien	41	Ine	29	Jerome	54	Koen	30	Korneel	35
Medewerker	Aantal uur opleiding																
Bart	39																
Brecht	30																
Fien	41																
Ine	29																
Jerome	54																
Koen	30																
Korneel	35																

	<table border="1"> <tr> <td>Leen G</td> <td>25</td> </tr> <tr> <td>Leen V</td> <td>30</td> </tr> <tr> <td>Maarten</td> <td>18</td> </tr> <tr> <td>Pim</td> <td>53</td> </tr> <tr> <td>Steve</td> <td>19</td> </tr> <tr> <td>Sven</td> <td>24</td> </tr> </table>	Leen G	25	Leen V	30	Maarten	18	Pim	53	Steve	19	Sven	24	
Leen G	25													
Leen V	30													
Maarten	18													
Pim	53													
Steve	19													
Sven	24													
	<p>Tijdens ons tweewekelijks teamoverleg overlopen we ook telkens de aankomende vormingen en bekijken we welke interessant zijn voor ons om met 1 of meerdere collega's aan deel te nemen. Achteraf wordt er tijdens teamoverleg ook altijd teruggekoppeld over de inhoud van de vorming met de andere collega's.</p>													
Conclusie van deze activiteit in 2023	Deze activiteit is geslaagd. Het is belangrijk om op de hoogte te blijven van nieuwe technieken, resultaten, beleidswijzigingen etc. door het bijwonen van vormingen.													
Omschrijving van de activiteit in 2024	We werken een opleidingsaanbod uit dat inspeelt op de leerbehoeften op vlak van kennis en vaardigheden van de medewerkers. We organiseren lunchbabbels en terreinbezoeken om de kennisuitwisseling tussen collega's rond bepaalde thema's te bevorderen. We nodigen de collega's uit om deel te nemen aan webinars die gericht zijn op externen en stimuleren hen om ook externe opleidingsmomenten te volgen.													
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	Elke medewerker volgt minimaal 5 opleidingen ofwel 17 uur opleiding per jaar.													

Activiteit 4.1.2. Thematische clusterwerking

Omschrijving van de activiteit in 2023	De 4 thematische clusters (bodem, water, landschap en biodiversiteit) komen op regelmatige basis samen om kennis over de projecten heen te delen en gezamenlijke acties voor te bereiden.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	Clusters komen minstens 4x per jaar samen.
Behaald resultaat in 2023	<p>Het aantal bijeenkomsten per cluster:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Water: 6 - Landschap: 4 - Biodiversiteit: 1 - Bodem: 5
Conclusie van deze activiteit in 2023	Het aantal bijeenkomsten van cluster biodiversiteit lag te laag in 2023. Hier zullen we in 2024 opnieuw op moeten letten dat we voldoende samenkomen met de collega's van cluster biodiversiteit.
Omschrijving van de activiteit in 2024	De 4 thematische clusters (bodem, water, landschap en biodiversiteit) komen op regelmatige basis samen om kennis over de projecten heen te delen en gezamenlijke acties voor te bereiden.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	Clusters komen minstens 4x per jaar samen.

OD 4.2. BNVL versterkt haar financieringsbasis ter ondersteuning van innovatieve activiteiten en terreinrealisaties

Evaluatie 2023: We werkten in 2023 verder aan de digitale marktplaats die werd opgericht binnen FABulous Farmers, om zo landbouwers te laten vergoeden voor de geleverde ecosysteemdiensten door bedrijven/burgers. Dit is echter nog niet volledig afgewerkt en zodoende nog niet operationeel, maar er wordt verder aan gewerkt. Ook werkten we volop aan een project waarin we landbouwers resultaatgericht laten vergoeden voor de geleverde ecosysteemdiensten, om zo grotere stimulansen te creëren enerzijds en anderzijds landbouwers meer flexibiliteit te bieden. Dit werd in echter niet weerhouden, maar mits enige herwerking zullen we dit opnieuw indienen in 2024, gezien we het een zeer interessante piste vinden. Deze operationele doelstelling is dus niet volledig geslaagd.

Indicator	Streefwaarde 2022-2026	Behaald in 2023
Nieuwe financieringsmodellen operationeel	2	2 + 0 = 2
Innovatieve activiteiten dankzij alternatieve financieringsbronnen	5	1 (bloemzaadactie met inkomst goed doel actie uit 2022)

Activiteit 4.2.1. Ontwikkeling nieuwe financieringsmodellen

Omschrijving van de activiteit in 2023	Verder verkennen van potentieel interessante modellen en platformen voor (publiek-)private financiering van boerennatuur.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	Bovenstaande modellen verder verkennen en eventuele nieuwe modellen verkennen.
Behaald resultaat in 2023	<p>Dit jaar werkten we binnen het Interreg NWE project FABulous Farmers verder aan de ontwikkeling van een digitale marktplaats voor het vergoeden van door landbouwers geleverde ecosysteemdiensten door burgers en bedrijven. We plaatsten een eerste testproject op het platform en werkten het platform verder uit. Dit laatste betrof voornamelijk praktische zaken zoals de vertaling van de Duitse bestaande pagina naar de nieuwe Nederlandstalige pagina. Via het testproject konden we ook de volledige betalingsprocedure achter de schermen testen: https://agora-natura.de/nl/.</p> <p>We zetten ook verder in op het binnenhalen van consultancy-opdrachten.</p> <p>De nieuwe financieringsmodellen uit 2022 (de opmaak van technische verantwoordingsadviezen en de begeleiding van gebiedscoalities van WaterLandSchap) werden verder toegepast.</p>
Conclusie van deze activiteit in 2023	<p>We maakten goede progressie, maar het platform is nog niet operationeel. We plannen om hiervoor een vervolg project te ontwikkelen om zo het platform operationeel te krijgen.</p> <p>We haalden de raamovereenkomst landbouwbegeleiding WaterLandSchap (VLM) en de beleidsstudie agro-ecologie (Departement Omgeving & VLM) binnen.</p>
Omschrijving van de activiteit in 2024	Verder verkennen van potentieel interessante modellen en platformen voor (publiek-)private financiering van boerennatuur.

Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	Bovenstaande modellen verder verkennen en eventuele nieuwe modellen verkennen.
---	--

Activiteit 4.2.2. Private fondsenwerving

Omschrijving van de activiteit in 2023	We gaan na wat de bereidwilligheid is van bedrijven om te investeren in boeren natuur. We werken een aanbod uit voor private financiering en finetunen dit op basis van de marktbevraging. We gaan op zoek naar succesvolle strategieën om de fondsenwerving te realiseren.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2023	Uitgewerkt aanbod voor private financiering.
Behaald resultaat in 2023	Hier hebben we geen concrete verdere progressie voor geboekt. We dienden een Interreg NWE-project in waarin dit ruim aan bod zou komen, maar dit werd niet weerhouden.
Conclusie van deze activiteit in 2023	Deze activiteit vereist verdere actie in 2024. We plannen om in 2024 het afgekeurde Interreg NWE-project onder licht herwerkte vorm opnieuw in te dienen. Daarin komt de private financiering nog sterker aan bod.
Omschrijving van de activiteit in 2024	We gaan na wat de bereidwilligheid is van bedrijven om te investeren in boeren natuur. We werken een aanbod uit voor private financiering en finetunen dit op basis van de marktbevraging. We gaan op zoek naar succesvolle strategieën om de fondsenwerving te realiseren.
Beoogd resultaat van de activiteit in 2024	Uitgewerkt aanbod voor private financiering.

D BIJLAGEN

BIJLAGE 1: PROJECTREALISATIES 2023

Hieronder volgt een overzicht van de voornaamste verwezenlijkingen van onze projecten in 2023.

AANPAK KNELPUNTEN OP WEG NAAR EEN GOEDE WATERKWALITEIT

Partners: PVL Bocholt, PIBO Campus, PC Fruit, VMM, VLM

Rol BNVL: Communicatie en overleg met de lokale landbouwers om te komen tot een consensus over de aanpak van nitraatrijke meetpunten.

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

De doelstelling van het project is specifiek het aanpakken van nitraatrijke meetpunten (bronnen) met een historisch karakter d.w.z. meetpunten die reeds vele jaren systematisch hoge nitraatconcentraties laten optekenen. Het project wil deze meetpunten aanpakken d.m.v. een participatief proces in samenwerking met de landbouwers rond bepaalde meetpunten.

AGROFORESTRY 2025

Partners: ILVO, Bodemkundige Dienst van België, Inagro, Praktijkpunt landbouw Vlaams-Brabant, Bos+, Wervel, Universiteit Gent

Rol BNVL: Trekker werkpakket 5 communicatie, Advisering landbouwers, organiseren netwerkmomenten, Website, Filmpjes

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Het consortium Agroforestry Vlaanderen (ILVO, Inagro, Bodemkundige Dienst van België, Bos+, Praktijkpunt Landbouw Vlaams-Brabant, Wervel, Universiteit Gent en Boerennatuur Vlaanderen) werkt aan de toepasbaarheid van agroforestry binnen de Vlaamse landbouwsector via het optimaliseren van de verschillende facetten binnen dit teeltsysteem, alsook via de screening en ontwikkeling van haalbare financierings- en verdienmodellen. Meer info: <https://www.agroforestryvlaanderen.be/nl>

Opname reportage notenteelt

AGROFORESTRY IN WEST-VLAANDEREN

Partners: Inagro, Katholieke hogeschool Vives Zuid

Rol BNVL: *Draagvlakverbreding bij landbouwers en brede publiek en mede-uitbouw van een West-Vlaamse kerngroep van agroforestry-landbouwers.*

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Agroforestry wordt steeds vaker gezien als deeloplossing voor de vele uitdagingen waar de moderne landbouw voor staat. Het inpassen van bomen op een landbouwperceel verhoogt de veerkracht van onze landbouwbedrijven en claimt een positieve impact op bodem, water, biodiversiteit en klimaat. De interesse binnen de landbouwsector neemt voelbaar toe, maar voorlopig vertaalt dit zich (nog?) niet in een sterk stijgend areaal in Vlaanderen. Inagro, Boeren Natuur Vlaanderen en Katholieke Hogeschool Vives Zuid gingen recent van start met een project dat ijvert naar een stijging van het areaal agroforestry in West-Vlaanderen op de lange termijn. Hiervoor wordt op volgende 3 aspecten ingezet: 1) 1. Cijfermatige onderbouwing van de impact van agroforestry op perceel, ecosysteemdiensten en bedrijfsvoering, 2) Optimale praktische en financiële ondersteuning van agroforestry-boeren en 3) verhogen van het draagvlak binnen de sector en daarbuiten.

BEDRIJFSINTEGRATIE IN PRAKTIJK, EEN HEFBOOM VOOR VERHOOGDE REALISATIE EN DIALOOG

Partners: Inagro, West-Vlaamse Regionale Landschappen en Stadlandschappen

Rol BNVL: *Verkenning veldwerk naar de mogelijke inzetbaarheid van agrobeheergroepen in het beheer van landschappelijke erfbeplanting en ontwikkelen van een kosten-baten tool voor beheer van knotbomen en houtkanten.*

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Boeren Natuur Vlaanderen vzw engageert zich binnen dit project om de mogelijkheden te verkennen om landbouwers te laten samenwerken op vlak van het beheer en onderhoud van groenaanplantingen en KLE's in een bepaald gebied. Dergelijke gebiedsgerichte aanpak kan de drempel voor landbouwers om in te stappen verlagen en kan nieuwe kansen creëren voor bijv. valorisatie van beheerresten of de koppeling met andere doelstellingen op landschapsniveau (biodiversiteit, water, bodem, landschap). Concreet wordt er verkend of er interesse is bij landbouwers of er interessante pistes (bijv. delen van bepaalde machine) zijn om verder uit te werken, worden landbouwers samengebracht tijdens een infomoment m.b.t. de technische mogelijkheden en praktische vormen van samenwerking.

BEGELEIDINGSSTUDIE WATERLANDSCHAP

Partners: Bodemkundige Dienst van België, Sweco, Sumaqua

Rol BNVL: *Begeleiding en advisering stakeholdermanagement van de 14 waterlandschapscoalities*

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

In Water-Land-Schap 1.0 werken 14 gebiedscoalities samen aan een gebiedsgerichte aanpak om in samenspraak met andere actoren maatregelen te nemen om een leefbare en duurzame landbouw te laten samengaan met klimaatrobuuste landschappen. Water-Land-Schap wil op een innovatieve en daadkrachtige manier de uitdagingen van droogte en waterschaarste concreet en synergetisch aanpakken. De gebiedscoalities worden door de Bodemkundige Dienst van België, Sumaqua, Sweco en Boeren Natuur Vlaanderen begeleid bij het uitwerken van hun project.

In januari 2023 werd een symposium georganiseerd voor alle coalities om ervaringen tussen de gebieden uit te wisselen.

BIERBEEKSE BOEREN DOEN AAN CIRCULAIRE KOOLSTOFOPBOUW

Partners: *Bodemkundige Dienst van België, gemeente Bierbeek, landbouwwaad Bierbeek*

Rol BNVL: *Advisering landbouwers en praktische organisatie rond het gebruik van houtsnippers op de akkers*

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

De belangrijkste doelstelling is om zoveel mogelijk (versnipperd) onbehandeld houtig materiaal dat beschikbaar is in de gemeente ter plaatse aan te wenden voor hergebruik ter bevordering van de koolstof (C)-opbouw in de bouwvoor, via inwerking in de bodems van de Bierbeekse landbouwpercelen. Het inwerken van houtsnippers zorgt voor een robuustere en gezondere bodem die het water beter kan vasthouden. De techniek kan ook gezien worden als een maatregel om de kringloop van koolstof (en houtige biomassa) lokaal te sluiten (naar schatting levert een dosis van 10 ton/ha na verloop van enkele jaren een netto koolstofopslag van 1,4 ton/ha of 5,1 ton CO₂-equivalent). Het is eveneens de eerste keer dat we op grotere schaal dergelijke proefpercelen willen aanleggen. Dit brengt eveneens enkele logistieke uitdagingen met zich mee. Meer info: <https://www.boerennatuur.be/bierbeekse-boeren-doen-aan-circulaire-koolstofopbouw/>

BOCHOLT STUWT

Partners: *PVL Bocholt, Bodemkundige Dienst van België vzw, Sumaqua*

Rol BNVL: *Overleg en samenwerking met landbouwers om te komen tot stuwplaatsingen en een concreet beheerkader.*

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Om de infiltratie van water in de bodem te Bocholt te maximaliseren wordt binnen dit project gewerkt rond het ophouden van water in het bestaande waterlopenstelsel via stuwen en wordt onderzocht of er specifieke bevoeiing van bepaalde grachten met kanaalwater kan plaatsvinden. Het aanvullen van grondwaterlichamen tijdens periodes van neerslag is immers belangrijk om het water in drogere periodes terug te kunnen oppompen voor irrigatie. Met dit project wil de landbouwsector in Bocholt alvast proactief een stap zetten om dit ook in de praktijk te brengen.

BODEM ~ WATER

Partners: Provincie Antwerpen (Dienst Duurzaam Milieu- en Natuurbeleid), Regionaal landschap Kleine en Grote Nete, Bosgroepen Kempen Noord, Hooibeekhoeve

Rol BNVL: landbouwers begeleiden op terrein in het kader van 2 gebundelde acties:

1. **Gebundelde actie 4: Duurzaam wateraanbod bevorderen binnen landbouwgebied door kleinschalige ingrepen (plaatsen van stuwen, omvormen van klassieke drainage naar PGD, het verhogen van bodem OC, ...)**
2. **Gebundelde actie 5: Duurzaam wateraanbod bevorderen binnen landbouwgebied door de aanleg van grasbufferstroken (graskruidenbufferstroken)**

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

De beheerovereenkomst voor de graskruidenbufferstroken werd goedgekeurd door VLM. Er werd een raamcontract voor de plaatsing van stuwen en een raamcontract voor de omvorming/plaatsing van peilgestuurde drainage (inclusief subirrigatie) goedgekeurd en gegund.

Op terrein werden de eerste landbouwers benaderd.

Terreinverkenning met landbouwer in Vorselaar voor bufferstrook op maat

BOEREN OP PEIL IN OUD-TURNHOUT EN ARENDONK

Partners: Provincie Antwerpen, PIDPA

Rol BNVL: landbouwers begeleiden rond verschillende maatregelen (subirrigatie, peilgestuurde drainage, regelbare stuwtjes, houtsnippers, gemengde graskruidenstroken...)

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Boerennatuur Vlaanderen zet samen met de provincie Antwerpen een project op om het evenwicht te herstellen tussen landbouw, natuur en water in het afstroomgebied van de Wamp en de Rode Loop binnen de gemeenten Arendonk en Oud-Turnhout. Boeren Op Peil in Oud-Turnhout en Arendonk (BOPOTA) helpt land- en tuinbouwers met het nemen van maatregelen die zorgen voor een efficiënter en duurzaam watergebruik in de landbouw en natuur en voor meer infiltratie van water. De focus ligt op maatregelen die landbouwers en natuurverenigingen zelf kunnen nemen, zoals bijvoorbeeld het plaatsen van stuwtjes, het omschakelen naar peilgestuurde drainage, ondergronds water irrigeren via subirrigatie, het koolstofgehalte van de bodem verhogen met houtsnippers en de aanleg van bufferstroken.

BOUWEN AAN EEN BETERE BODEM

Partners: PIBO, BDB, gemeente Voeren

Rol BNVL: Effect onderzoeken van houtsnippers op erosie

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Met het aanleggen van verschillende demoplatformen en het verspreiden van kennis willen we landbouwers sensibiliseren, informeren en een houvast bieden bij technieken die hun helpen in het verbeteren van hun landbouwgronden. Het demonstratieve luik is verdeeld in drie bodemverbeterende technieken. Deze drie technieken worden aan landbouwers gedemonstreerd, net als de bevindingen naar bodemkwaliteit.

De drie technieken worden onderverdeeld in:

- Bodemverbetering aan de hand van groenbedekkers/vanggewassen
- Bodemverbetering aan de hand van bodembewerkingen
- bodemverbetering aan de hand van houtsnippers

Door de verschillende technieken zullen er ieder projectjaar diverse demomomenten georganiseerd worden door de partners. Er zal zo ook specifieke als brede informatie verspreid worden door de partners op diverse media.

Daarnaast hebben we ook voor ogen om vijftien landbouwers binnen het projectgebied te ondersteunen in het verhogen van het koolstofgehalte in hun percelen, o.a. via het toedienen van houtsnippers.

CARBON FARMING WEST-VLAANDEREN

Partners: *Inagro, Bodemkundige Dienst België, Boerenbond*

Rol BNVL: *Begeleiding landbouwers case Carbon farming Beverhoutsveld*

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

De hele wereld is op zoek naar nieuwe manieren om koolstof te binden – en zo klimaatopwarming tegen te gaan – maar vergeet daarbij vaak de kracht van lokale landbouwbodems. Landbouwers kunnen letterlijk CO₂ uit de atmosfeer halen en binden onder de vorm van koolstof in de bodem, wat bovendien gunstig is voor de bodemkwaliteit. Steeds meer organisaties zoeken naar lokale oplossingen om (een deel van) hun onvermijdbare CO₂ uitstoot te compenseren. Kortom, een lokale CO₂-compensatie van hen via de land- en tuinbouwsector kan dus een win-winsituatie betekenen voor beide partijen. De sterkte van carbon farming is recent zeer actueel geworden. Binnen West-Vlaanderen zijn er reeds kiemen gelegd voor een aantal samenwerkingen tussen landbouwers en compenseerders (o.a. Provincie West-Vlaanderen, Gemeente Beernem, Vlaams Hoeveerund, Lokaal Brood en platform Claire). Binnen dit PDPO project willen we deze cases meer zelfbedruipend maken en verduurzamen op lange termijn. Tevens willen we de lessen en ervaringen van die pilootprojecten bundelen in lokale aanbevelingen en praktische aandachtspunten, om verder te verspreiden en een basis te laten vormen voor toekomstige initiatieven. Op die manier wensen we in te zetten op boer en maatschappij die samen naar meer koolstofopslag werken, waarbij engagement aangewakkerd wordt binnen zowel de landbouwsector als de maatschappij.

Samen met de gemeente Beernem, Inagro en de 17 landbouwers uit onze agrobeheergroep Beverhoutsveld beheren we sinds het voorjaar van 2023 ongeveer 16 ha aan percelen waarop verschillende carbon farming technieken worden toegepast. Deze percelen werden voor vijf jaar aan het Carbon farming project toegewezen. Voor elk van de percelen werd ook een plan vt.e.m. eind 2027 opgesteld die jaar na jaar wordt opgevolgd en geëvalueerd.

CONTRACTS 2.0

Partners: *ZALF (Duitsland), INBO (Vlaanderen), ESSGR (Hongarije), University of Aberdeen (VK), CIRAD (Frankrijk), Universta di Pisa (Italië), Univerza v Ljubljani (Slovenië), Deutsche Umwelthilfe (Duitsland), GIP-CRPGE (Frankrijk), Orseg National Park (Hongarije), BoerenNatuur.NL (Nederland), Wageningen Universiteit (Nederland) Sveriges Landbrusuniversitet (Zweden), Heliconia (Spanje), Universidad Autónoma Madrid (Spanje), IMIDRA (Madrid), Deutscher Bauernverband (Duitsland), Unione Comuni Garfagnana (Italië), Stiftung*

Rheinische Kulturlandschaft (Duitsland), Bornholms Regionskommune (Denemarken), University of Copenhagen (Denmark),...

Rol BNVL: copromotor; leider werkpakket praktijkinnovatielabs transnationaal en coördinatie in Vlaanderen, uittesten innovatieve contractbenaderingen voor agrarisch natuurbeheer

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Het project ging in 2023 zijn eindfase in. Tijdens het slotevent eind april werd een groot symposium georganiseerd in Brussel voor beleidsmakers, onderzoeks- en praktijkorganisaties op regionaal en Europees vlak. Hieraan gekoppeld organiseerden we ook een terreinbezoek waar de deelnemers meenamen naar onze praktijkvoorbeelden in West- en Oost-Vlaanderen (Beernem, Eeklo en Assenede), rond respectievelijk results-based botanisch graslandbeheer, valorisatie van landschapselementen en akkervogelbeheer. We lieten hierbij ook lokale landbouwers aan het woord en organiseerden discussie met de aanwezigen. Achteraf zijn hier ook 2 korte films gemaakt die verder online verspreid werden via onze sociale mediakanalen. De vertegenwoordigers van de Europese Commissie waren heel enthousiast over dit bezoek en we hadden met hen nadien nog een vervolgoverleg hierover.

Terreinbezoek in Assenede tijdens slotevent, met interessante discussies tussen landbouwers, beleidsmakers en onderzoekers.

DIGISTUW

Partners: Proef- en Vormingscentrum voor de Landbouw (PVL), Sumaqua, Watering het Grootbroek, Watering de Vreendebeek, Watering de Dommelvallei, landbouwers

Rol BNVL: BNVL staat in voor de inventarisatie van en contacten met landbouwers op het terrein, de ondersteuning van het plaatsen van de stuwen en communicatie en disseminatie.

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Er vond overleg met landbouwers in het kader van stuwplaatsingen plaats en een eerste voorbeeld van het digitale model werd op het terrein geverifieerd. Er wordt gezocht naar een koppeling met het VLAIO-project Stuwviver met Impact in Peer. Beide projecten kunnen elkaar in die regio versterken.

DIVGRASS

Partners: Interreg North Sea, VLM, Boerenbond & partners uit Frankrijk, België, Nederland, Duitsland en Zweden.

Rol BNVL: kennisdeling biodiversiteit en graslandmanagement

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Met het project DivGrass is het de ambitie om de (functionele) biodiversiteit te vergroten voor klimaatbestendigheid in melkvee graslanden. Dit project richt zich op de melkveehouderij, een belangrijke tak binnen de landbouw in termen van landgebruik en potentieel om te werken aan biodiversiteitsherstel.

DREMPELS TEGEN DROOGTE

Partners: Regionaal Landschap De Voorkempen, Watering De Beneden Mark, Boerenbond, Landelijke Gilden, stad Hoogstraten, provincie Antwerpen - dienst Integraal Waterbeleid

Rol BNVL: communicatie en technische administratie

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Regionaal Landschap De Voorkempen zet zich samen met de stad Hoogstraten, Watering De Beneden Mark en Boeren natuur Vlaanderen in om kleinschalige maatregelen bij landbouwers te nemen rond waterretentie en - conservering. Met dit project willen we land- en tuinbouwers in Hoogstraten informeren over en vertrouwen geven in droogtmaatregelen.

Land- en tuinbouwers kunnen via ons beroep doen op maatregelen op hun percelen om water beter vast te houden. De ingrepen gaan van stuwttjes op kleine sloten over grachten rond percelen, overstortraamwerken tot duikerafsluiters en kleinschalige dammen. Dat zijn allemaal middelen om hemelwater meer tijd te geven om in te trekken in de bodem. Dat leidt tot een hogere grondwatertafel en een grotere buffercapaciteit tijdens droge zomers. De maatregelen worden financieel ondersteund binnen het project.

In 2023 werden er in totaal 10 regelbare stuwttjes geplaatst.

DUURZAME PRODUCTEN UIT HET LIMBURGSE LANDSCHAP

Partners: Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren (RLHV), Regionaal Landschap Lage Kempen (RLK), Regionaal Landschap Kempen en Maasland (RLKM), Proefcentrum Fruitteelt (Pcfruit), Proef- en Vormingscentrum voor de Landbouw (PVL), Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs campus (PIBO).

Rol BNVL: Partner; onderzoekt samen met de partners en landbouwers de mogelijkheden voor een lokaal afzetmarkt met behulp van het label Straffe Kost, een nieuw label dat tijdens het project werd opgezet. BNVL werkt concreet met de agro-ecologische ondersteuning van het project en het creëren van tijdelijke natuur (bloemenranden) via hoeveverkoop.

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Realisatie:

In 2023 werd in kader van het project aan de Aspergehoeve 8 ha fauna-gewas ingezaaid i.f.v. biodiversiteit en om meerwaarde te creëren rondde producten en hoewwinkel. Aanvullend werd in 2023 667 mensen rondgeleid (door de landbouwer) op het bedrijf en werd het project en Straffe Kost toegelicht.

Advies: In 2023 zijn 4 ecoscans (advies biodiversiteit i.f.v. hoeveverkoop/verbreding inkomsten) opgeleverd. Hiervan zijn 2 landbouwers begin 2024 aan de slag gegaan met het advies.

Stille lancering Straffe Kost op Agricultura (2 juli, Alden Biesen) samen met lokale cider-producent Fruitdas.

De officiële lancering van Straffe Kost (en afsluiting van het project) op 2 oktober 2023 met o.a. Inge Moors de gedeputeerde van Landbouw en lokale Straffe Kost telers en landbouwers.

FABULOUS FARMERS

Partners: Hooibeekhoeve, Soil Association, ZLTO, UK CEH, Biobest, Provincie Antwerpen, Agricultural Technical School Ettelbruck, ILVO, National Trust for Places of Historic Interest or Natural Beauty, Institute for Biodiversity

and Ecosystem Dynamics / University of Amsterdam, Boerenbond (Innovatiesteunpunt), Landschapspark de Merode, Leibniz Centre for agricultural Landscapes Research (ZALF), Association des Chambres d'Agriculteur de l'Arc Atlantique

Rol BNL: Hoofdpartner

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

FABulous Farmers liep eind 2023 af na 5 jaar. In 2023 vonden o.a. volgende realisaties nog plaats:

- 12 hectare bloemenranden door 70 landbouwers (bloemzaad actie in heel Vlaanderen):
<https://youtube.com/shorts/s1i444vDSQs?feature=shared>
- Eindrapport van de monitoring van de bloemenranden werd opgemaakt
- Organisatie van de slotconferentie van FABulous Farmers in het Vlaams Parlement in Brussel

Terreinbezoek in het Pajottenland

Slotconferentie in het Vlaams Parlement

FAUNAVRIENDELIJK MAAIEN

Partners: *RLSD, AgroFoodNature Hogent*

Rol BNVL: *coördinatie onderzoek*

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Onderzoek met als output een rapport met een evaluatie van diverse faunavriendelijke maaimethodes, met als doel concrete aanbevelingen te formuleren voor duurzame implementatie in de Vlaamse context. Onder auspiciën van het Agentschap voor Natuur en Bos werd een diepgaande studie uitgevoerd, die begon met een literatuurstudie van ecologische en economische aspecten van verschillende maatregelen. Vervolgens werden landbouwers bevraagd via focusgroepen en een online enquête om barrières en aandachtspunten te identificeren. Praktijktesten, inclusief vergelijkingen van gangbare en faunavriendelijke maaipatronen, werden uitgevoerd op drie proefpercelen. De conclusies bieden inzichten en aanbevelingen voor zowel praktijk als beleid, met een sterke nadruk op communicatie, advies en kennisdeling tussen landbouwers en natuurbeheerders. Het rapport benadrukt ook het belang van voortdurende betrokkenheid van diverse belanghebbenden en stelt aanbevelingen voor verder onderzoek voor.

GEZUIVERD AFVALWATER VOOR SUBIRRIGATIE

Partners: *Bodemkundige Dienst van België vzw, Aquafin, VUB*

Rol BNVL: *communicatie*

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

De voorbije jaren werd Vlaanderen telkens geconfronteerd met lange en intense periodes van droogte. De vraag naar water voor de landbouw is dan erg groot, terwijl onze natuurlijke waterbronnen onder druk staan. In dit project wordt bekeken of gezuiverd afvalwater via ondergrondse infiltratie soelaas kan bieden via een proefopzet langs de RWZI te Kinrooi. Naast de impact op het grondwaterpeil wordt ook de invloed op de bodem- en waterkwaliteit, alsook de gewassen, nauwlettend gemonitord.

Bezoek aan het demoperceel tijdens de algemene vergadering van Boerenatuur Vlaanderen op 8 juni 2023.

GRENDOVERSCHRIJDEND WATERBEHEER KEMPEN BROEK

Partners: *Regionaal Landschap Kempen en Maasland*

Rol BNVL: *communicatie en samenwerking met landbouwers om te komen tot terreinrealisaties.*

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Het project Grensoverschrijdend Waterbeheer Kempen~Broek omvat maatregelen die samen met landbouwers worden genomen om water langer vast te houden in akkerbodems of om brede bufferstroken langs waterlopen in te zaaien met een kruidenrijk mengsel dat ook de biodiversiteit ten goede komt. In dit project werden klassiek gedraineerde percelen omgevormd naar peilgestuurd gedraineerde velden, werden houtsnippers aangebracht in akkerbodems om het organisch stofgehalte te vergroten en zo ook het waterhoudend vermogen van deze bodems te vergroten en werden kruidenrijke mengsels ingezaaid via experimentele beheerovereenkomsten.

HOUTIGE BIOMASSA

Partners: *Plattelandscentrum Meetjesland, Regionaal Landschap Meetjesland & Leievallei, SVAL*

Rol BNVL: *Draagvlakontwikkeling en participatief uitbouwen van een natuurinclusief landbouwproject*

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Houtige landschapselementen als knotbomen en houtkanten krijgen niet het beheer dat ze verdienen en dreigen te verdwijnen uit ons landschap. Door er terug een economische opbrengst te koppelen willen we de landschappelijke en ecologische functies vrijwaren. Hierbij werken we zo lokaal mogelijk. De beheerresten worden o.a. lokaal gevaloriseerd in de biomassaketel van de Huysmanhoeve in Eeklo. Een andere piste is het

gebruik van de houtsnippers als bodemverbeteraar. Er zijn echter nog heel wat knelpunten die aandacht vragen. In 2023 organiseerden we o.a. een groepsaankoop waarop o.a. landbouwers konden intekenen.

Geknotte wilgen op de site van de Huysmanhoeve

KIEKENDIEFVRIENDELIJKE TEELTEN

Partners: Wim Govaerts, ANB

Rol BNVL: *Draagvlakontwikking en het participatief uitbouwen van een natuur inclusief landbouwproject*

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Voor de realisatie van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen (s-IHD) van het Speciale Beschermingszonegebied 'Schorren en Polders van de Beneden Schelde' is er behoefte aan extra foerageergebied voor de bruine kiekendief, met name in de vorm van landbouwteelten die een overvloed aan muizen als prooi kunnen bieden. De overheidsgronden zullen via een marktbevraging worden toegewezen aan geïnteresseerde landbouwers, volgens een stappenplan dat bestaat uit algemene communicatie en oproepen aan landbouwers, beoordeling en selectie van kandidaten, onderhandelingen over eventuele aanpassingen van voorstellen, en uiteindelijke toewijzing van percelen aan gekozen kandidaten. Boeren natuur Vlaanderen ondersteunt voor het luik draagvlakontwikkeling en het participatief uitbouwen van een natuur inclusief landbouwproject.

KLIMAATADAPTATIE DOOR WATER- EN BODEMBEHEER BINNEN HET LEIE-SHELDE INTERFLUVIUM DOOR SAMENWERKING

Partners: Leiedal, Inagro

Rol BNVL: *Eerstelijnsadvies voor landbouwers en organiseren van demo's en infomomenten*

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Leiedal, Inagro en Boeren natuur Vlaanderen bundelen de krachten samen met de provincies Avelgem, Deerlijk, Anzegem, Spiere-Helkijn en de delen van Harelbeke, Deerlijk en Waregem ten zuiden van de E17 om concreet klimaatadaptieve maatregelen uit te rollen bij landbouwers: regelbare stuwen, peilgestuurde drainage, erosie maatregelen (onder meer houthakseldammen), oeverranden, poelen, ontharding...

De noodzakelijke ingrepen zijn vaak gekend en al wetenschappelijk onderbouwd, maar er is nood aan sensibilisatie en communicatie. Er is behoefte aan een brugfunctie, een vertrouwenspersoon die de zaken concreetiseert, om effectief tot realisatie te komen. Er wordt ingezet op het creëren van draagvlak en het faciliteren richting uitvoering. Dit project ondersteund mee de uitdraging van de WaterLandSchapscoalitie.

KLIMAATBOEREN LEVEREN ECOSYSTEEDIENSTEN

Partners: Hooibeeekhoeve, Innovatiesteunpunt, Boerenbond, Provincie Antwerpen, ABS, ANB, Departement Omgeving, Dienst Integraal Waterbeleid, Natuurpunt, Pidpa, Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete, VLM, gemeenten van de Kleine Nete (Herentals, Kasterlee, Lille, Vorselaar, Geel, Olen, Grobbendonk, Nijlen, Zandhoven, Ranst, Lier, Dessel en Retie)

Rol BNVL: Begeleiding van landbouwers bij maatregelen voor een duurzaam bodem-, landschaps- en waterbeheer (promotor PDPO-project aansluitend op WLS-project {beek.boer.bodem})

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

In juni 2023 is dit PDPO-project afgelopen. In totaal zijn 23 'klimaatboeren' begeleid in het nemen van maatregelen voor een duurzaam bodem-, teelt- en/of waterbeheer. BNVL stond in voor de begeleidingstrajecten van stuwtjes, peilgestuurde drainage, graskruidenbufferstrook op maat, houtsnippers in de bodem en gemeentelijke samenwerkingsverband voor houtkantenbeheer. In de zoektocht naar de modaliteiten van een mogelijks verdienmodel kwam het inpassen van alternatieve teelten in de bedrijfsvoering vaak naar voren. Daarom hebben we (BNVL, Hooibeeekhoeve, Innovatiesteunpunt) in het voorjaar van 2023 een workshop georganiseerd over innovatieve gewassen met potentieel in de Kempen (o.a. hennep, mosterd, kruidenteelt).

Workshop rond innovatieve gewassen in Tielen

Naast het betrekken van landbouwers hebben we in 2023 ook de lokale bevolking/recreanten geïnformeerd over de acties die landbouwers ondernemen via twee fietstochten. De ene was naar aanleiding van de Vlaamse Waterdagen eind maart waarbij in de valleien van de Aa en de Kleine Nete heel wat te beleven viel. Op zaterdag 25 maart werd als onderdeel van de #netedagen23 een ca. 30 km lange fietsroute uitgestippeld door RLKGN

tussen Herentals, Grobbendonk, Vorselaar en Lille, met onderweg heel wat infopunten waaronder ook onze infostand bij een gerealiseerde stuw. De andere fietstocht kaderde binnen het feestjaar '15j boerennatuur' en leidde langsheen beekjes, stuwen en peilgestuurde drainage door Herentals, Lille en Kasterlee.

Als kers op de taart is een brochure met goede landbouwpraktijken uitgewerkt die een praktisch overzicht biedt van ingrepen voor een duurzaam water- en bodembeheer die landbouwers zélf kunnen treffen.

Brochure Klimaatboeren Goede praktijken voor landbouw, water en bodem

KLIMAATCOALITIES IN DE MECHELSE GROENTEREGIO (KLIMACO)

Partners: POM Antwerpen (promotor), PS Groenteteelt, RL Rivierenland, Provincie Antwerpen, Pidpa, Rumst, Kontich, Sint-Katelijne-Waver, Duffel, Lier, Putte

Rol BNVL: Trajectbegeleiding van maatregelen als stuwen, peilgestuurde drainage en FAB-perceelsranden; bereiken en sensibiliseren van landbouwers omtrent deze maatregelen via artikels, demo's en evenementen; ondersteuning bij uitwisseling van (technische) info omtrent deze maatregelen (kennisplatform).

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Dit project is in 2023 afgelopen. Binnen KlimaCo was BNVL verantwoordelijk voor de aanleg van meerdere FAB-bloemenranden, de installatie van enkele stuwijtjes en de omvorming van enkele percelen van klassieke naar peilgestuurde drainage bij landbouwers in de Mechelse groenteregio. Ook droegen we bij aan de opmaak van infofiches over verschillende maatregelen rond bodemconservering, waterconservering, landschap en biodiversiteit. Al deze fiches werden gebundeld op het platform 'Aquapedia' dat in 2023 ook werd gepubliceerd online. Dit is bedoeld voor landbouwers om info te verzamelen. Aquapedia: <https://lifeaclima.eu/aqua-pedia/>

Ook organiseerden we mee een infostand langs een fietstocht in de regio. De infostand was opgesteld bij één van de landbouwers die deelnam aan het project.

KLIMAATROBUUSTE LANDBOUW DOOR STUWEN

Partners: PCG, BNVL

Rol BNVL: Begeleiding van landbouwers bij realiseren van stuwen

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

De droogte van de afgelopen jaren maar ook de recente overstromingen tonen duidelijk aan dat we het landschap klimaatrobuuster moeten maken. Door toepassing van stuwen in waterlopen wordt het water maximaal op de akkers vastgehouden en wordt infiltratie bevorderd. Hierdoor wordt enerzijds aanvulling van

grondwatervoorraden mogelijk gemaakt en worden anderzijds overstromingen met water en of modder in afwaartse gebieden voorkomen. Om dit te realiseren zal het PCG samen met Boerennatuur Vlaanderen de impact van een stuw op de omgeving trachten te kwantificeren en landbouwers begeleiden bij de aanvraag, plaatsing en beheer van hun stuw. Dit moet leiden tot een integraler waterbeleid in Oost-Vlaanderen waar zowel de landbouw, natuur en maatschappij voordeel uit halen.

Samen met de gemeente Sint-Gillis-Waas hebben we een traject gestart om stuwtjes te plaatsen bij landbouwers rondom de Klokaputweg.

KOOLSTOFBOEREN LIDL

Partners: *Lidl, Innovatiesteunpunt Boerenbond, Bodemkundige Dienst van België, Rikolto*

Rol BNVL:

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Deze samenwerking heeft als doel om een Carbon Farming model voor landbouwers in België van de grond krijgen om voor koolstofopslag te zorgen. Hiervoor krijgen vijftien landbouwers de komende vijf jaar begeleiding om “koolstofboer” te worden. Daarbij passen ze hun methodes aan, om zoveel mogelijk CO2 vast te leggen in de bodem. Ze kunnen daaraan verdienen door de CO2 in de vorm van “carbon credits” te verkopen.

KORTRIJK VAN BEEK TOT BODEM (WLS 2.0)

Partners: *stad Kortrijk, Inagro, Natural Grown*

Rol BNVL: *demopercelen inwerken houtsnippers, begeleiding actie stuwten, agro-ecologische stroken promoten bij landbouwers*

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Het project zet zich in om de bodem- en waterkwaliteit te verbeteren en klimaatadaptatiemaatregelen te promoten in het zuiden van Kortrijk. Boerennatuur Vlaanderen is betrokken bij enkele acties:

- Stimuleren van een veerkrachtige land- en tuinbouw door proeven te doen met technieken die het organische stofgehalte in de bodem verhogen, namelijk het inwerken van houtsnippers van beheerde houtkanten en knotbomen, het zaaien van complexe mengsels van groenbemesters en het gebruik van bio-stimulanten;
- Tegengaan van verdroging door introductie van stuwen in het grachtenbeheer;
- Beheerovereenkomst op maat: aanleg van agro-ecologische bufferstroken in de jacht- en landbouwsector.

LANDBOUWINNOVATIEFONDS

Partners: Haven van Antwerpen, Grenspark Groot Saefetinghe

Rol BNVL: Begeleiden van 3 landbouwers bij het uitwerken van innovatieve concepten

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Consultancy voor landbouwers: [LIF - Boerennatuur](#)

LANDBOUWNATUUR WEIDVOGELBESCHERMING

Partners: AgroFooNature Hogent, RLSD

Rol BNVL: samenwerking met landbouwers

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Weidevogelbescherming in het Aubroek samen met landbouwers. Het Aubroek is een gebied waar relatief veel wild (fazanten, hazen, reeën, ...) en ook heel wat weidevogels zoals grutto, Kievit, zomertaling, gele kwikstaart, veldleeuwerik en roodborsttapuit voorkomen. In 2020 broedden alleen al in het Aubroek 10 koppels grutto's en 40 koppels Kievitten. Regionaal landschap Schelde-Durme en Boerennatuur Vlaanderen werken samen met landbouwers, jagers en natuurorganisaties om het weidevogelbeheer naar een hoger niveau te tillen. VZW Durme is ook actief in dit gebied en heeft hier verschillende percelen in natuurbeheer. Voor het beheer ervan werken ze samen met lokale landbouwers.

LANDBOUWTECHNISCHE ONDERSTEUNING BEVERHOUTSVELD (WLS 2.0)

Partners: Inagro

Rol BNVL: Begeleiding landbouwers

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

In kader van het Water-Land-Schaps traject Beverhoutsveld in Beernem begeleiden Boerennatuur Vlaanderen samen met Inagro de landbouwers uit het Beverhoutsveld bij de implementatie van peilgestuurde drainage, het plaatsen van stuwen en bij het toepassen Carbon farming maatregelen. Tevens wordt ook ingezet op kennisuitwisseling en het inspireren van landbouwers om meer draagvlak op te bouwen rond klimaatbuuste landbouw en zo veel mogelijk resultaat op het terrein te bereiken.

LAND-LAB BRUGGENEINDSE GOREN

Partners: Rurant, Regionaal landschap Rivierenland, gemeente Heist-op-den-Berg, Natuurpunt Beheer, Boerenbond, VLM,

Rol BNVL:

- *Uitwerken van een menukaart van maatregelen rond waterbeheer in De Goren*
- *Bedrijfsadvies voor 3 landbouwers in het gebied De Goren rond waterbeheer op hun bedrijf.*

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

De situatie op terrein werd geschetst en de quick wins werden in kaart gebracht. Een eerste overleg met landbouwers werd ingepland.

LIMBURGSE LANDBOUW VLAAMSE WATERBOUW

Partners: Agraco, Bodemkundige Dienst van België vzw

Rol BNVL: promotor

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Dit project wordt gefinancierd door het Proeftuinen Droogte fonds en haakt in op de potenties tot waterberging die werden geïnventariseerd binnen de gemeenten Hamont-Achel, Bocholt, Peer en Pelt. Concreet worden tientallen hectares klassiek gedraineerde percelen omgevormd tot peilgestuurd gedraineerd terrein. Aansluitend wordt op strategische locaties het (ver)plaatsen of herstellen van stuwtjes doorgevoerd. Op die manier worden de deelbekkens 'Dommel', 'Warmbeek' en 'Noord-Oost Limburg' beter gewapend tegen zowel wateroverlast als droogte.

LOB NOORD HAGELAND

Partners: Regionaal Landschap Noord-Hagenland, IGO Leuven

Rol BNVL: Contact met landbouwers, organiseren praktische demo's

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Samenwerking rond landschapsbeheer in Bekkevoort, Lubeek en Tremelo met inventarisaties, visieplannen en terreinbezoeken met betrokken gemeenten. In het project werd er ingezet op beheer van holle wegen, van recreatieve routes en van waardevolle bomen, houtkanten en hagen (het zgn. 'houtig erfgoed'). Het project liep af op 31 augustus 2023. Dit ging gepaard met een laatste persmoment waarbij kennis werd gemaakt met het toekomstig beheer van houtig erfgoed in Tremelo.

NIEUWE GROEN-BLAUWE ADERS VITALISEREN HET PLATTELAND

Partners: Regionaal Landschap Lage Kempen (promotor),

Rol BNVL: Doelgroep landbouwers adviseren en begeleiden in houtkantenbeheer en -aanplant

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Particuliere grondeigenaars en landbouwers worden geadviseerd en begeleid in het beheer van hun houtkanten en de aanplant van nieuwe houtige KLE's. Dit project kadert binnen de samenwerking met 4 gemeenten in Noord-Limburg waarbij gemeentelijke houtkanten beheerd worden. Daarnaast worden communicatieacties opgezet om het draagvlak rond houtkanten en houtkantenbeheer te vergroten. In 2023 werden in 4 deelnemende gemeenten infoavonden georganiseerd om particulieren en landbouwers te informeren over het advies dat zij binnen het project kunnen aanvragen. Boeren natuur Vlaanderen informeerde in 2023 31 landbouwers en gaf aan 7 landbouwers concreet advies over aanplant en beheer van hun houtkanten. Voor 2 landbouwers werd uiteindelijk een vergunning voor beheer ingediend en goedgekeurd.

OMDENKEN

Partners: Rurant, Boerenbond, LATitude

Rol BNVL: landbouwers laten samenwerken rond waterretentie

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Werken aan een verandering in denken en handelen is een belangrijk onderdeel van ons project. Vanuit klimaatscans en een lerend netwerk zetten we een aantal voorbeeldcases op rond het sluiten van kringlopen via samenwerking. Hierbij focussen we op bodem, water en (poly-)teelten. Via laagdrempelige events en vormingsmomenten brengen we de kennis over allerlei technieken en samenwerkingsmogelijkheden op een zo laagdrempelig mogelijke manier tot bij alle landbouwers. Geleerde lessen worden door de deelnemers aan de praktijkcases gedeeld met hun collega's. Berekende voorbeelden, concrete tips en tricks en de ervaringen van deze sterke ambassadeurs bieden tastbare handvaten aan alle boeren in het gebied.

Onze focus is minder gericht op begeleiding van individuele bedrijven omdat we vanuit het collectief denken de zaken willen aanpakken. We willen landbouwers perspectief bieden door vanuit samenwerking uitdagingen aan te gaan en nieuwe verdienmodellen en toekomstkansen te ontwikkelen. Hierbij denken we aan het sluiten van kringlopen en het inzetten van klimaatrobuuste teelten waarbij we vanuit een aantal praktijkcases aantoonbare – economische en ecologische – resultaten opleveren. De trekkers van deze cases treden op als ambassadeurs en dragen het verhaal uit naar hun achterban. Vanuit deze verhalen zetten we het kringloop-denken als stap naar transitie in bedrijfsvoering in gang binnen de regio.

We kijken ook naar het ontwikkelen van andere manieren van ondernemen en hoe boeren in de toekomst hun kosten voor het omschakelen kunnen financieren. Een screening van het nieuw GLB nemen we op in het project zodat de toekomstige manier van werken kan ingepast worden binnen het kader van de nieuwe richtlijnen.

Terreinvisite i.k.v. subirrigatie op het bedrijf Franken Agro vanuit het Postels Vaartje

OP PEIL OPPORTUNITEITEN VOOR PEILGESTUURDE DRAINAGE IN VLAANDEREN

Partners: *Bodemkundige Dienst van België, ILVO, Proefcentrum voor de Groenteteelt (PCG & PSKW), Inagro, VITO*

Rol BNVL: *Begeleiding en ondersteuning gemeenschappelijk beheer van Peilgestuurde Drainage (PGD)*

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

De interesse voor de omvorming van klassieke drainage naar peilgestuurde drainage (PGD) is de laatste jaren enorm toegenomen. In vele gevallen leidt het tot duidelijke meeropbrengsten voor landbouwer. Maar ook voor het watersysteem heeft de omvorming grote meerwaarde. In dit project willen we zoeken naar de opportuniteiten van PGD in Vlaanderen. We zoeken naar het effect van PGD tegen de verzilting, we zoeken naar de meerwaarde van collectief peilbeheer en zoeken naar de mogelijkheden van subirrigatie op het PGD systeem. Daarnaast wordt ook gewerkt aan een opportuniteitenkaart voor Vlaanderen. Hierin wordt een suggestie gedaan over de op dit moment geweten zinvolle locaties voor PGD in Vlaanderen.

Onze rol in dit project is kennisdeling van PGD alsook de impact onderzoeken van collectief peilbeheer van verschillende PGD systemen naast elkaar.

PARTRIDGE 2

Partners: *Game&Wildlife Conservation Trust (UK), Vogelbescherming Nederland (NL), Brabants Landschap (NL), Stichting landschapsbeheer Zeeland (NL), Het Zeeuwsche Landschap (NL), INBO, VLM, HVV, Inagro, Göttingen Universität (DE), Denmarks Jaegerforbund (DK)*

Rol BNVL: *Verdere uitbouw en opvolging van het demonstratiegebied in Boekhoute (Assenede) en draagvlakverbreding bij relevante stakeholders via communicatie-acties, farm walks, ...*

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Het Interreg North Sea Region Project PARTRIDGE liep af in september 2023. In 2023 werd vooral ingezet op het schrijven van de verschillende projectrapporten, organisatie van enkele terreinbezoeken en partnermeetings/studiebezoeken en daarnaast ook het communiceren van de verschillende resultaten. Zo organiseerden we op 30 juni 2023 een studiedag in Gent voor alle geïnteresseerden.

PRUDENT

Partners: *ILVO, Boerenbond, University of Trento, Asnacodi Italia, Politecnico Di Milano, Association of Balkan Eco-Innovation, Q-Plan International Advisor PC, Green & Digital, Athens University of Economic and Business – Research Center, Agricultural University of Athens, AgriFood Lithuania, European Forest Institute*
Rol BNVL: *Partner*

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Doel van het project is te komen tot een effectiever beleid en betere ondersteuning (adviesverlening, communicatie,...) van landbouwers in de transitie naar meer duurzame landbouwpraktijken (circulariteit, klimaatmitigatie en biodiversiteitsherstel) ingepast in het economische verdienmodel van de landbouwers. We zetten samen met ILVO een of meerdere cases op in Vlaanderen waarbij we onderzoeken hoe landbouwers best begeleid kunnen worden richting meer duurzame landbouwpraktijken. We gaan na welke effectieve manieren zijn om bvb. veehouders te stimuleren om meer in te zetten op de nieuwe ecoregelingen en agromilieumaatregelen m.b.t. ecologisch graslandbeheer of hoe we het akkerbouwers kunnen vergemakkelijken om akkerranden aan te leggen (vb. door hen te ontzorgen op vlak van beheer). Hieraan gelinkt worden effectieve communicatiestrategieën en businessmodellen uitgewerkt. Op basis hiervan worden beleidsaanbevelingen uitgewerkt. Het project is in opstart waardoor er in 2023 nog niets gerealiseerd werd.

RODELAND

Partners: *Bosgroep Midden Oost-Vlaanderen, Universiteit Gent, Hogeschool Gent*

Rol BNVL: *Landbouwers ondersteunen om mee te werken aan bodemkwaliteit, akkerranden en kleine landschapselementen.*

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

In het PDPO-project 'Samen+Werken aan het landbouwlandschap in Rodeland' zijn diverse activiteiten uitgevoerd om de relatie tussen landbouw en natuur te versterken. Dit omvatte onder andere deelname aan Agriflanders 2023 om landbouwers te inspireren, het organiseren van webinars en informatieavonden, het faciliteren van groepsaankoop rietzwenkgras voor landbouwers, het voortzetten van initiatieven voor bloemenranden (subsidierегlement uitwerken voor de gemeente en overeenkomsten met landbouwers) en individuele begeleiding van landbouwers. De demo niet kerende bodembewerking was een succes met interessante sprekers voor meer dan 150 landbouwers.

Demo augustus 2023.

SAMENWERKING BARBIERBEEK VERBINDT

Partners: Provincie Oost-Vlaanderen, Werkers In Aannemingen

Rol BNVL: Ondersteunen WLS Barbierbeek verbindt! En promotie van maailaadcombinatie voor het beheer van bufferstroken.

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

In dit project stimuleren we de aanleg van bufferstroken naast de Barbierbeek. We zoeken naar bestaande machines die efficiënt de stroken kunnen maaien en het maaisel afvoeren.

De typische grillige vorm van de beek zorgt voor een complexe situatie.

Via de bufferstroken willen de waterkwaliteit verbeteren. De provincie engageert zich om bufferstroken op maat te ontwikkelen die wij mee introduceren en onderhouden. Door dit project bieden we een elegante en interessante oplossing aan landbouwers, voor een moeilijke beteelbare strook naast de Barbierbeek. Deze stroken wensen we perceel-overschrijdend in te voeren zodat het onderhoud ervan gemakkelijker en efficiënter verloopt.

SKAD – SAMENWERKING KLIMAATADAPTIEVE DRAINAGE

Partners: ILVO, BNVL

Rol BNVL: Begeleiden van landbouwers

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

SKAD staat voor Samenwerken aan Klimaat adaptieve Drainage. Met dit project maken we bestaande peilgestuurde systemen klimaat adaptief. We wensen de peilgestuurde velden ook in te zetten als waterbuffer bij dreigende overstromingen. We rusten de peilput uit met een automatische sturingsunit. Deze is gekoppeld aan weersmodellen. Door de extra sensoren in het veld kunnen we de impact van het peilniveau op het perceel meten.

Daarnaast koppelen we data aan DjustConnect. Dat dataplatform voor landbouwers geeft hen overzicht en een gemakkelijke manier van datadelen indien gewenst.

STUWVIEWER MET IMPACT

Partners: Bodemkundige Dienst van België, KULeuven

Rol BNVL: promotor

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

In dit project wordt een digitale kaartlayer (stuwviewer-applicatie) opgesteld die de komende decennia als basistool kan worden gebruikt voor de lokalisatie van geschikte stuwzones in de Vlaamse Zandstreek en Kempen. Het doel is om het gebrek aan (over)zicht op het fijnmazig waterlopenstelsel in deze regio weg te werken en tegelijkertijd de bijhorende stuwpotenties in kaart te brengen. Bijkomend wordt in drie pilootgebieden een impactmodulering doorgevoerd: wat wint een landbouwer met een stuw op een bepaalde locatie bij een bepaalde teelt en wat is de bijdrage aan de grondwatertafel. De output van dit 4-jarig onderzoeksproject zal relevant zijn voor het Vlaamse waterconserveringsbeleid als geheel.

Landbouwoverleg omtrent de gebiedsgerichte stuwproject in landbouwgebied Siberië

VLEERMUIZEN IN HET LANDBOUWLANDSCHAP

Partners: Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete (promotor), Vleermuizenwerkgroep Natuurpunt, VLM, ANB, Herentals, Olen

Rol BNVL: co-promotor

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Het hoofddoel van dit project is om uitzonderlijke aanwezigheid van grootste Vlaamse kolonie van de zeldzame ingekorven vleermuis te verheffen naar een lokale mascotte ter bevordering van een duurzaam landbouwlandschap. De vleermuisvriendelijke acties zijn maatregelen die (1) gedragen zijn door alle sectoren

en (2) die standhouden en uitgebreid worden na het verloop van het project. De maatregelen die hiervoor in aanmerking komen, zullen ook een positief effect hebben op andere dier- en plantensoorten en landschapsbeleving. Via een brede communicatie streven we er bovendien naar om de bevolking te laten kennis maken met de brede waaier aan positieve effecten van agrarisch natuurbeheer (natuur, educatie, klimaat, landschapsbeleving, etc.). Het project liep in juni 2023 af en resulteerde voor Boeren natuur Vlaanderen in het opnemen van actie 7.1 in het Houtkantenplan.

VLM – BO MAAEN EN AFVOEREN

Partners: VLM, Werkers in Aanneming

Rol BNVL: Partner

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Het pilootproject “Beheerovereenkomsten maaien met afvoer” ging op 1 mei 2023 van start en werd 15 december 2023 afgerond. Boeren natuur Vlaanderen was coördinator van het pilootproject. Zij hield het contact met de deelnemende landbouwers, analyseerde de maaivoorwaarden van de diverse beheerovereenkomsten, maakte gedetailleerde plannen voor de uitvoerders en zocht naar een lokale valorisatietoepassing voor het maaisel. Werkers in Aanneming coördineerde de uitvoerder en de maaierwerkzaamheden. Bij de start van het project werd een stuurgroep opgesteld tussen Werkers in Aanneming, Boeren natuur Vlaanderen en VLM Regio Oost (dienst beheerovereenkomsten, communicatie, platteland en ontwikkeling en plattelandsbeleid). Deze stuurgroep kwam gedurende de looptijd van het project vier keer samen.

In totaal werden 11 landbouwers ontzorgd in het maaien met afvoer van hun beheerovereenkomsten, goed voor een totaal gemaaide oppervlakte van 9,70 ha. In september/oktober 2023 werden 2 infomomenten georganiseerd om landbouwers de eerste projectresultaten toe te lichten. De projectresultaten werden gebundeld in een eindrapport.

VOGELVRIENDELIJK BOEREN

Partners: Inagro

Rol BNVL: *Opvolging case 'Vogelstoppel' en case 'nestdetectie en – bescherming', opbouwen van een West-Vlaamse kenniskring van 'Vogelvriendelijke landbouwers' en uitvoeren van communicatie en draagvlakverbredende acties.*

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

2023 was het afsluitende jaar van het Vogelvriendelijk boeren project in West-Vlaanderen. We finaliseerden onze proefopzet rond vogelstoppels in Sint-Denijs (Zwevegem) en bundelden alle resultaten in een eindrapport (<https://www.boerennatuur.be/onderzoeksrapport-vogelstoppels/>). In juni en november organiseerden we ook twee terreinbezoeken rond akkervogelmaatregelen voor verschillende stakeholders i.f.v. kennisuitwisseling. In het voorjaar van 2023 stond ook de laatste Kievit campagne op de planning waarbij we via communicatie en terreinbezoeken landbouwers sensibiliseerden om Kievitsnesten te beschermen.

WATERLANDSCHAP - BRUGGEN TUSSEN WATER LAND EN SCHAP: MAASVALLEI EN KEMPEN

Partners: *Regionaal Landschap Kempen en Maasland*

Rol BNVL: *communicatie en samenwerking met lokale landbouwers ter realisatie van demomaatregelen*

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Deze coalitie binnen het Waterlandschap-programma beoogt enerzijds de uitrol van demomaatregelen rond water (de omvorming van klassieke naar peilgestuurde drainages en plaatsing van stuwtjes) en anderzijds de implementatie van landschappelijk geïntegreerde maatregelen bestaande uit het gebruik van klimaatrobuuste teelten, het inwerken van houtsnippers in akkerbodems om het organisch stofgehalte te vergroten en het inzaaien van kruidenrijke mengsels via experimentele beheerovereenkomsten. De demomaatregelen rond water vonden allen plaats te Bocholt, de landschappelijk geïntegreerde maatregelen werden op 2 bedrijven te Kinrooi doorgevoerd.

WIMPBOEREN

Partners: Hooibeekhoeve, Boerenbond, Provincie Antwerpen (Dienst Integraal Waterbeleid), RLKGN, RLRL, Geel, Herentals, Heist-op-den-Berg, Herenthout, Olen, Westerlo, VLM, VMM, Bekkensetariaat Netebekken, Pidpa

Rol BNVL: Begeleiding van landbouwers bij maatregelen voor een duurzaam bodem, landschaps- en waterbeheer (hoofdpromotor PDPO-project); onderzoeken van intersectorale wins voor hergebruik water

Thema: Bodem Water Landschap Biodiversiteit Beleid

Het PDPO-project is in het voorjaar van 2023 van start gegaan. Workshops met zowel landbouwers als beleidsmakers, onderzoekers en andere middelveldorganisaties zijn georganiseerd om hen te informeren over het project en meteen te bevragen naar de knelpunten, noden en kansen op het terrein rond water, bodem en landbouw. Op basis daarvan zijn gesprekken gehouden met geïnteresseerde landbouwers. BNVL begeleidt hen verder in stuwtdjes op perceelsgrachten en bufferstroken op maat.

Op 5 september organiseerden we in Westerlo een inspirerend info- en demonstratiemoment rond klimaatrobuust boeren met een mooie opkomst van landbouwers, lokale besturen en loonwerkers. Zo wordt het lerend netwerk uitgebouwd.

Demomarkt in Westerlo met o.a. info over agrarisch stuwbeheer i.s.m. WB Projects

BIJLAGE 2: OVERZICHT MODULES PER CLUSTER

CLUSTER 1: Informeren, sensibiliseren en mobiliseren van de bevolking voor natuur of milieu en leveren van een bijdrage aan de verbetering hiervan

Module	Aantal 2022	Activiteit 2023	Gerealiseerd aantal 2023
1.1. ontsluit aan haar leden minstens minstens vier keer per jaar informatie rond actuele natuur- of milieugerelateerde dossiers in de regio, Vlaanderen of Europa.			
1.2 realiseert jaarlijks AANTAL activiteit(en) die als doel hebben de brede bevolking te sensibiliseren, informeren en mobiliseren voor natuur of milieu. Daarop zijn telkens minstens AANTAL deelnemers aanwezig.	2	Activiteit 3.1.2. Deelname aan en organisatie van publieksevenementen	3
1.3 realiseert jaarlijks (samen met haar lidverenigingen) AANTAL initiatief/ven dat/die als doel heeft/hebben de brede bevolking of specifieke doelgroepen te sensibiliseren, informeren en mobiliseren voor natuur of milieu. Daarbij blijkt het gezamenlijk bereik van in totaal minstens AANTAL verschillende personen.	4	Activiteit 3.1.2. Deelname aan en organisatie van publieksevenementen	1
1.4 realiseert jaarlijks (samen met haar lidverenigingen) AANTAL initiatief/ven dat/die de brede bevolking of specifieke doelgroepen in staat stelt/stellen een bijdrage te leveren aan het verbeteren van natuur of milieu. Daarbij blijkt het gezamenlijk bereik van AANTAL verschillende personen.	0	/	/

CLUSTER 2 : Informeren en ondersteunen van verschillende actoren in de samenleving

Module	Aantal 2022	Activiteit 2023	Gerealiseerd aantal 2023
2.1 realiseert jaarlijks AANTAL activiteiten die als doel hebben organisaties buiten de natuur- en milieusector overheden of bedrijven te sensibiliseren, informeren en mobiliseren voor natuur en milieu. Daarop zijn telkens minstens AANTAL deelnemers aanwezig.	5	Activiteit 1.2.3. Organisatie info-en demomomenten voor landbouwers	4
2.2 geeft door begeleiding richting aan het handelen van organisaties buiten de natuur- en milieusector, overheden of bedrijven en ondersteunt hen in het vinden van natuur- of milieuvriendelijke oplossingen. Op jaarbasis wordt UUR begeleiding verwezenlijkt.	50	Activiteit 1.2.1. Bedrijfsadviezen op maat; Activiteit 1.2.4. Begeleiding realisaties op terrein	20
2.3 realiseert jaarlijks in samenwerking met organisaties buiten de natuur- en milieusector, overheden of bedrijven, AANTAL product(en), dienst(en), methodiek(en) of handelingsmodel(len) dat/die tot doel heeft/hebben oplossingen te formuleren voor natuur- of milieugerelateerde problemen, behoeften en uitdagingen. Deze worden beschikbaar gesteld voor andere geïnteresseerden in Vlaanderen.	11	Activiteit 1.1.4. Uitwerking van praktijkgerichte kennisdocumenten en instructievideo's	13
2.4 ondersteunt jaarlijks minstens AANTAL (lokale) afdeling(en) of burgerinitiatief/ven dat/die als doel heeft/hebben oplossingen te formuleren voor natuur- of milieugerelateerde problemen, behoeften en uitdagingen.	0	Activiteit 1.2.2. Ledenwerving & begeleiding & Activiteit 1.2.4. Begeleiding realisaties op terrein	11 (33 ABG's)

CLUSTER 3:Inzetten op een kwalitatieve werking, netwerkversterking en/of impactverhoging van de werking

Module	Aantal 2022	Activiteit 2023	Gerealiseerd 2023 aantal
3.1 ontsluit permanent aan haar (lokale) afdelingen/lidverenigingen/vrijwilligersnet werken informatie rond actuele natuur- of milieugerelateerde dossiers in de regio, Vlaanderen of Europa.	1	Activiteit 1.1.4 Uitwerking van praktijkgerichte kennisdocumenten en instructievideo's & Activiteit 3.1.4 Sociale media	1
3.2 organiseert activiteiten die de organisatie, deskundigheid of communicatie van haar (lokale) afdelingen/lidverenigingen of vrijwilligersnetwerken verbetert. Op jaarbasis worden minstens AANTAL deelnemersuren gerealiseerd. Deze activiteiten hebben als doel de impact van de betrokken afdelingen/lidverenigingen te verhogen.	0	Activiteit 1.2.2. Ledenwerving & begeleiding	1 (417 uur)
3.3 organiseert jaarlijks AANTAL begeleidingstrajecten op maat voor individuele (lokale) afdelingen/lidverenigingen. Deze trajecten hebben als doel de impact van de betrokken afdelingen/lidverenigingen te verhogen.			
3.4 bepaalt samen met haar lidverenigingen gezamenlijke langetermijntransitiedoelen en gezamenlijke beleidsprioriteiten.			
3.5 zet een traject op dat als doel heeft de interne werking van haar vereniging te optimaliseren.	/	/	/

CLUSTER 4: Inzetten op beleidsparticipatie

Module	Aantal 2022	Activiteit 2023	Gerealiseerd aantal 2023
4.1 vertegenwoordigt haar leden/lidverenigingen in AANTAL strategische adviesraden of andere overlegfora op Vlaams, bovenlokaal of lokaal niveau			
4.2 behandelt op jaarbasis AANTAL beleidsthema's of -dossiers.	0	Activiteiten onder OD 2.1.	0 (4 thema's)
4.3 voert jaarlijks project(en), traject(en) of campagne(s) uit die als doel heeft/hebben de inspraak en participatie van haar leden/lidverenigingen of de brede bevolking in maatschappelijke processen te vergroten. Daaruit blijkt de actieve betrokkenheid van PROCENT van de lidverenigingen of AANTAL personen op jaarbasis.	/	/	/